



Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ
ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ

ΕΤΟΣ Β'



ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1905



ΑΡΙΘ. 15.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἀποδίδονται.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπὸ Κ. Παγώνη	Σελ.	257
ΑΛΞΑΒΙΑ ἢ Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΒΑΙΩΝ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ ΗΛΙΑ ΔΙΠ	»	261
ΓΑΛΩΣΣΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ὑπὸ Πέτρου Μανταδάκη	»	264
ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ὑπὸ F. L. Rettore	»	267
ΝΕΑ ΖΩΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ	»	270
ΝΕΑ ΖΩΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ	»	271

Τιμὴ ἐκάστου φύλλαδιον Γ. Δ. 3.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ:

Ἐν Αἰγύπτῳ:		Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ:	
Ἔτησία	Γρ. Διατ. 30.	Ἔτησία	Φρ. Χρ. 8.
Ἐξάμηνος	» » 20.	Ἐξάμηνος	» » 5.

Διὰ πᾶν ἀφορῶν τὸν Σύλλογον ἢ τὸ Περιοδικόν, ἀπευθυντέον:

“Nea Zoi”

Rue Tewfick Pacha No 29, ALEXANDRIE (Egypte)

Τύποις - Ι. Κ. ΔΑΓΟΥΔΑΚΗ - Ἀλεξάνδρεια



Η ΝΕΑ

ΖΩΗ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΕΤΟΣ Β'



ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1905



ΑΡΙΘ. 15.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ μακροβιωτέρου τῶν δέκα
πρώτων Γενναρχῶν, τοῦ Μαθουάλα,
ἐν ὁσέει πρὸς τὸν ἐπὶ Νῶε

Κατακλυσμόν.

ΓΙΣ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 7647 καὶ ἡμερομηνίαν 7/20
Νοεμβρίου μηνὸς ἑ. ἔ. φύλλον τῆς ἐνταῦθα ἐκ-
δομένης ἐφημερίδος «Τηλέγραφος» ὁ κράτιστος φί-
λος κ. Σωκράτης Λαγουδάκης ἰατρός, πραγματευό-
μενος οἰκειὸν αὐτῷ θέμα, ἐν ἄλλοις λέγει καὶ τάδε:
«Ὁ Ποταγὸς (1) δημοσιεῖ ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ
καὶ χρονολογικοὺς πίνακας, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ
Μαθουσαλέμ ἐγεννήθη κατὰ μὲν τοὺς ἑβδομήκοντα
μεταφραστὰς τῆς Βίβλου τῷ 4,204 πρὶν Χριστοῦ,
κατὰ δὲ τοὺς σημερινούς χρονογράφους τῷ 3,408
π. Χρ.»

«Ἄφου λοιπὸν ἐξῆσε 969 ἔτη, ἐξάγεται, ὅτι ἀπέ-
θανε κατὰ μὲν τοὺς 70 τῷ 3235 π. Χρ. κατὰ δὲ
τοὺς σημερινούς τῷ 2439 π. Χρ. Ἄφ' ἑτέρου ὁ Κα-
τακλυσμὸς συνέβη κατὰ μὲν τοὺς 70 τῷ 3251 π.
Χρ. καὶ κατὰ τοὺς σημερινούς, τῷ 2511 π. Χρ.»

(1) Ὁ Ποταγός, ἑλλην ἰατρός, ἐπιχειρήσας περιη-
γησιν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ, ἐξέδωκε βιβλίον ὑπὸ τὴν
ἐπιγραφὴν «Dix années de Voyages dans l'Asie centrale
et l'Afrique équatoriale Paris. 1885.»

«Ἐπομένως καὶ κατὰ τὰς δύο χρονολογίας ὁ Μα-
θουσαλέμ ἀπέθανε μετὰ τὸν Κατακλυσμόν, ἐνῷ γι-
νώσκομεν, ὅτι ἐσώθη μόνον ὁ Νῶε μετὰ τῆς οἰκογε-
νείας αὐτοῦ, ἄνευ τοῦ πάππου του.»

«..... Παρακαλοῦμεν τὸν Μεγ. Ἀρχιδιάκονον κ.
Κωνστ. Παγώνην, ἵνα εὐδοκήσῃ καὶ λύσῃ τὴν ἡμετέ-
τεραν ἀπορίαν.»

Δηλαδὴ ἰδοὺ τί ζητεῖται: Κατὰ τὸν Ποταγὸν ὁ
Μαθουσαλέμ ἐγεννήθη τῷ 4,204 ἢ 3,408

» » ἐξῆσεν 969 669

» » ἄρα ἀπέθανε τῷ 3,235 ἢ 2,439

ἀλλ' ὁ Κατακλυσμὸς κατὰ μὲν τοὺς 70 ἐγένετο τῷ
3,251 ἢτοι 16 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαθουσαλέμ
κατὰ δὲ τοὺς σημερινούς τῷ 2511 ἢτοι μετὰ 72 ἔτη
ἔτη μετὰ τὸ ἔτος 2439 καθ' ὃ ἀπέθανεν ὁ Μαθου-
σαλέμ, καὶ ζητεῖται ἡ ἐπιλύσις τοῦ ἀναχρονισμοῦ
τούτου.

Ταῦτα γράφει καὶ αἰτεῖ ὁ περισπούδαστος ἐμοὶ καὶ
φίλιτος ἰατρός κ. Σωκράτης Λαγουδάκης, εἰς ὃν
ὁμολογῶ οὐ τὴν τυχούσαν χάριν καὶ διότι ὑπερδῶν
τὴν ἐμὴν πνευματικὴν γυμνότητα, αὐτὸς πολυῖστωρ
καὶ πολλὰ εἰδὸς καὶ οἰονεὶ βιβλιοφάγος, μὲ κρίνει
ἄξιον νὰ ἐπιλύσω τὴν ἀπορίαν αὐτοῦ, καὶ διότι κἀμοί,
εὐρισκομένῳ ἐν ἀπορίᾳ πρὸς ἐξεύρεσιν θέματος διὰ
τοὺς καλοὺς ἑταίρους τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ ὁμωνύμου
αὐτοῦ περιοδικοῦ «Νέα Ζωή» μοὶ παρέσχε λύσιν, μὲ
τὴν διαφοράν, ὅτι μ' ἐξήγαγε μίᾳ δυσχερείας, ἵνα μὲ
ρίψῃ εἰς μυρίας, οἷαι εἰσὶν αἱ προκύπτουσαι ἐκ τῶν
ζητημάτων, ὧν ἀπτεται ἢ προβληθεῖσα μοι ἐρώτησις
διότι καὶ περὶ Κατακλυσμοῦ ἀνάγκη ν' ἀναφέρωμεν
γενικὰ τινα, καὶ περὶ τῆς παρ' Ἑβραίοις χρονογρα-
φίας καὶ περὶ τῶν διαφόρων κειμένων τῆς Ἁγίας
Γραφῆς καὶ τῶν μεταφράσεων αὐτῆς κ.τ.λ. Καὶ ἂν

ἀκριφ δακτύλῳ ἀψόμεθα τῶν συναφῶν τούτων ζη-
ματίων, καὶ πάλιν οὐκ ὀλίγοι οἱ σκόπελοι, οὓς
δέον νὰ ὑπερπηδήσωμεν, ἕνεκα τῆς περὶ αὐτὰ δια-
στάσεως καὶ συγκρούσεως τῶν γνωμῶν. Μὴ δυνά-
μενος ὁμῶς νὰ παρεκκλίνω τὴν τόσῳ εὐγενῶς γενο-
μένην μοι πρόσκλησιν προειλόμην τῆς σιγῆς τὴν
ἀπάντησιν καὶ ταύτην οὐχ ὡς βούλομαι ἀλλ' ὡς δύ-
ναμαι· διὸ «νεμείσεως μηδὲν βάλαι βέλος».

Πρὶν ἢ ὁμῶς ἐπιχειρήσω τὴν ἐπίλυσιν τῆς προβλη-
θείσης μοι ἀπορίας, προτάσσω συνοψίζων ὧδε, τὰς
περὶ Κατακλισμοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις λαοῖς πα-
ραδόσεις εἰς καθορισμὸν καὶ εὐχερεστέραν κατανοήσιν
τοῦ ζητουμένου.

Α'.) Περὶ Κατακλισμοῦ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Κόσμου ἀρχεται δι' ἀποκαλύψεως
μεγάλων τιῶν γεγονότων καὶ μεγάλων τιῶν ἀλη-
θειῶν, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς θεμελιώδεις λίθοι,
ἐφ' ὧν οἰκοδομεῖται ἡ ἰδέα τῆς ἀπὸ κοινοῦ τινος γε-
νάρχου καταγωγῆς ὀλοκληροῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γέ-
νοϋς. Πάντα σχεδὸν τὰ ἔθνη διειτήρησαν ἕκ παραδό-
σεως ἰδέας τινὰς περὶ δημιουργίας, περὶ πτώσεως,
περὶ Κατακλισμοῦ καὶ ἄλλων τιῶν συμβεβηκότων,
ἀτινα συνέχονται μετὰ τῆς πρώτης ἱστορίας τοῦ
Κόσμου καὶ ἀτινα φαίνεται ὅτι ἐλήφθησαν ἕκ τῆς
αὐτῆς πρωτοτύπου πηγῆς· οὐ μόνον δὲ τὰ κυριώτερα
ταῦτα ἱστορικὰ συμβεβηκότα, τὰ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως
ἀναφαίρμενα εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως
ὡς ἡ Δημιουργία, ἡ εὐδαίμονια τῶν πρώτων ἀνθρώ-
πων καὶ ἡ πτώσις αὐτῶν, ἀπαντῶσιν εἰς τὰς παρα-
δόσεις καὶ τὰς θρησκείας τῶν ἀρχαίων ἔθνικῶν,
ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ Κατακλισμοῦ παράδοσις φέρει κα-
θολικὸν χαρακτήρα, ὡς ἀπαντῶσα παρὰ πᾶσι τοῖς
λαοῖς καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας. Ὁ δὲ Ἰωσήπος
ἀναφέρει πολλοὺς ἔθνικούς συγγραφεῖς, οἵτινες ἐξι-
στοροῦσι τὰ περὶ Κατακλισμοῦ καὶ τῆς Κιβωτοῦ
κατὰ παρόμοιον τινὰ τρόπον, καθ' ὃν ἐκτίθενται ἐν
τῇ Γενέσει· ἡμεῖς συντομίαι χάριν παρατρέχοντες
τὰ τῆς Μωσαϊκῆς διηγήσεως, ἀτινα ὁ βουλόμενος
δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἐν τῷ β' 7ῳ 8ῳ καὶ 9ῳ Κεφα-
λαίῳ τῆς Γενέσεως, συνοψίζομεν ὅσα περὶ Κατα-
κλισμοῦ φέρονται ὡς παραδόσεις τῶν ἀρχαίων
Ἑθνῶν.

Κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν παράδοσιν. (1) ἡς
γνώσιν ἔχομεν ἕκ περικοπῆς τινος συγγράμματος Ἀ-
λεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος (σοφοῦ συλλογέως ἀκμά-

(1) Ὁ πρῶτος γράφας περὶ τῶν χαλδαϊκῶν τούτων
παραδόσεων εἶνε ὁ Βηρωσσός, ἱερεὺς τοῦ ἐν Βαβυλῶνι
ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Βήλου, διακεκριμένος τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ
ἐλληνιστῆς Χαλδαῖος, ἀκμάσας περὶ τὸν Γ'. π. Χρ.
αἰῶνα καὶ συγγραφέας ἐλληνιστῆ τὴν ἀρχαίαν καὶ σύγ-
χρονον αὐτῇ χαλδαϊκὴν ἱστορίαν, ἧτις δυστυχῶς ἀπό-
λετο. Ἐκ τῶν περιωθέντων λειψάνων παρ' Εὐσεβίῳ
καὶ Ἰωσήφῳ ἐξάγεται ὅτι ἡ ἱστορία αὐτοῦ καταπαύσασα
τῷ 268 π. Χρ. ἐπὶ Ἀντιόχῳ τοῦ Σωτήρος, ἦτο πολύτι-
μος ὡς καὶ ὁ ἀνὴρ, περὶ οὗ ὁ Τατιανὸς λέγει «ὅτι ὁ
Βηρωσσὸς ἐστὶν ἀνὴρ ἱκανώτατος καὶ τούτου τεκμήριον
Ἰάβας γράφων περὶ Ἀσσυρίαν παρὰ Βηρωσσῶ φησὶ
μεμάρηκέναι τὴν ἱστορίαν.»

σαντος ἐπὶ Σύλλας) διατηρηθείσης μέχρις ἡμῶν μετὰ
πολλῶν ἄλλων περικοπῶν ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Συγκέλ-
λου, καὶ ἐξ ἑτέρας περικοπῆς τοῦ ἀρχαιοτέρου ἀπαν-
θιστοῦ Ἀδυσθηνοῦ, διατηρηθείσης ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ
Παμφίλου (ἐν Εὐαγγελικῇ προπαρασκευῇ Βιβλ. Θ'.
κεφ. 12) μανθάνομεν, ὅτι ὁ Κρόνος ἐμφανισθεὶς κατ'
ἄναρ εἰς τὸν Δωδέκατον Βασιλέα τῶν Βαβυλωνίων Εἰ-
σοῦθρον, ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸν, ὅτι τῇ 15 τοῦ μηνὸς
Δακίου (1) οἱ ἄνθρωποι θέλουσιν ἐξολοθρευθῆν ὑπὸ
Κατακλισμοῦ καὶ διέτασεν αὐτὸν νὰ λάβῃ τὰς
βίβλους, αἵτινες ἐπραγματεύοντο περὶ τῆς ἀρχῆς, τοῦ
μέσου καὶ τοῦ τέλους πάντων τῶν πραγμάτων, νὰ
κρύψῃ ὑπὸ τὴν γῆν ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἑλλίου, ἧτις ἐ-
καλεῖτο Σίσαρις, ἔπειτα δὲ νὰ κατασκευάσῃ πλοῖον,
ἵνα ἐμβῇ ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν οἰκείων καὶ φίλων του
καὶ νὰ παραδοθῇ ἀφθῶς εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ὑδά-
των. Ὁ Εἰσοῦθρος ὑπήκουσε, συνήγαγεν εἰς πάντων
τῶν τετραπύδων καὶ τῶν πτηνῶν ἀνὰ ἐν ζεύγον, ἐ-
προμηθεύθη τροφὰς καὶ εἰσήλθεν εἰς πλοῖον, ὅπερ
κατεσκεύασεν πέντε σταδίων μῆκος καὶ δύο πλάτος
καὶ εἶτα ἠρώτησε τὸν Κρόνον πρὸς ποῖον μέρος
ἔπρεπε νὰ πλεύσῃ πρὸς τοὺς θεοὺς, ἀπεκρίθη ὁ
Κρόνος καὶ ἠυχῆθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους πᾶν ἀγαθόν.
Ὁ Κατακλισμὸς ἐπῆλθε καὶ ὅτε ὁ Εἰσοῦθρος παρε-
τήρησεν, ὅτι ἐπλησίαζε νὰ παύσῃ, ἐξαπέστειλε πτηνὰ
διὰ νὰ μάθῃ ἀνὰ τὰ ὕδατα εἶχον κατασταλάξει,
ἀλλὰ τὰ πτηνὰ ἐπέστρεψαν μὴ εὐρόντα μέρος ν' ἀνα-
παυθῶσιν ὅτε δὲ ἀπεστάλησαν καὶ δευτέραν φοράν
ἐπέστρεψαν, ἀλλ' οἱ πόδες αὐτῶν ἦσαν πλήρεις πη-
λοῦ, ὅτε δὲ ἐξεπέμφθησαν καὶ τὸ τρίτον καὶ δὲν ἐπα-
νήλθον, ἠγνόησεν ὁ Εἰσοῦθρος ὅτι ὁ κατακλισμὸς
εἶχε παύσει, ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τῆς γυναικὸς
καὶ τοῦ ναυκλήρου του, ἤγειρε θυσιαστήριον, προσέ-
φερον εἰς τοὺς σωτήρας θεοὺς θυσίαν καὶ εἶτα ἐγέν-
οντο οἱ τρεῖς οὗτοι ἄφαντοι..... Τότε οἱ λοιποὶ ἐν τῇ
πλοίῳ μὴ βλέποντες αὐτοὺς ἐπιστρέφοντας, ἀπώλε-
σαν τὴν ὑπομονὴν των καὶ ἤρξαντο φωνάζοντες με-
γάλην τῇ φωνῇ· τότε ἠκούσθη φωνὴ λέγουσα νὰ
ἦνε πάντοτε εὐσεβεὶς καὶ δίκαιοι καὶ τοὺς εἰδοπαίει
ἢ φωνῇ ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀρμενίαν κ.τ.λ. Ἄν
δὲ ἐρωτᾷ τις περὶ τῶν λειψάνων τοῦ πλοίου, λέγει ἡ
περικοπὴ, ὅτι ταῦτα μένουσιν ἐν Ἀρμενίᾳ ἐπὶ τοῦ
ὄρους Κορκούρα (δηλαδὴ ἐπὶ τῶν Κορδαϊκῶν ὄρεων),
ὅπου πανταχόθεν πορευόμενοι εἰς προσκύνησιν οἱ
εὐλαβεῖς, λαμβάνουσιν ἕκαστος μικρὸν τεμάχιον ἕκ
τῶν λειψάνων ὡς φυλακτήριον κατὰ παντὸς κακοῦ.

Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς ἐν Νινευῆ ἀνεκαλύφθησαν
πλεῖστα Ἀσσυριακὰ συγγράμματα ἐπὶ ὀπτῶν πλίνθων
διὰ σφηνοειδῶν γραμμάτων καὶ τὰ ὁποῖα θεωροῦνται
ὡς λείψανα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βασιλέως Σαρδα-
ναπάλου (Ἀσσυριανὸς 668—628 π. Χ.). Εἰς τὰ
πλίνθινα ταῦτα συγγράμματα σώζεται ἐν 12 ἄσμα-
σιν ἕπος περὶ τοῦ ἥρωος Ἰζδοῦβάρ εἰς τὸν
ὅποιον, ὁ προπάτωρ αὐτοῦ Χασις Ἀδρᾶς, ὁ Ἀσσυ-
ριος Νῶε, θεὸς γενόμενος, διηγεῖται τὸν βίον καὶ τὴν

(1) Μακεδονικὸς μῆν μεταξὺ Μαΐου καὶ Ἰουνίου.

ἀπὸ τοῦ Κατακλισμοῦ σωτηρίαν αὐτοῦ. (1) Κατὰ
τὴν διήγησιν τοῦ Χασις Ἀδρᾶς «οἱ μεγάλοι θεοὶ
ἀπεφάσισαν διὰ κατακλισμοῦ νὰ καταστρέψωσι τὴν
ἀρχαίαν πόλιν Σουριππάκ, ἕκτισμένην παρὰ τὰς
τότε ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου, αἵτινες ἔκεινο μεσογειό-
τερον. Ὁ Ἐα, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, παραινεῖ τὸν
Χασίς Ἀδρᾶς νὰ ναυπηγήσῃ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς πλοῖον,
εἰς τὸ ὅποῖον νὰ μεταφέρῃ ἅπασαν τὴν περιουσίαν
αὐτοῦ, τροφὰς, τὴν οἰκογένειαν καὶ τὰ κτήνη του καὶ
θηρία ἄγρια. Καὶ κατ' ἀρχῆς μὲν ἠγνόηθη ὁ Χασις
Ἀδρᾶς, ἀκολούθως ὁμῶς ἐναυπήγησε τὸ πλοῖον καὶ
ἐπιχρίσας τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἑξωτερικὴν αὐτοῦ πλευ-
ρὰν διὰ πίσσης, εἰσήγαγεν εἰς αὐτὸ τὰ ὑπάρχοντά
του, διάφορα ζῶα καὶ σίτον καὶ ἐπεδιδάσθη μετὰ τῶν
συγγενῶν καὶ οἰκείων αὐτοῦ. Τότε ἐγείρεται λαίλαψ
καὶ καταιγίς, ὕδωρ ἀνεξώρμησεν ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς
γῆς καὶ ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης ἐπιφέρει τὸν κατακλι-
σμόν. Σκότος ἐπεκάλυψε τὴν γῆν καὶ ἐπὶ ἕξ ἡμέρας
καὶ ἑπτὰ νύκτας διήρκεσεν ἡ καταστροφή. Τέλος
ἐπαυσεν ἡ καταιγίς, ἐγένετο πάλιν φῶς καὶ τὰ ὕ-
δατα ἀπῆλθον, τὸ πλοῖον ὁμῶς ἐξώκειλε παρὰ τοὺς
πρόποδας τῶν τῶ βαθύπεδον τῆς Μεσοποταμίας πε-
ριβαλλόντων ὑψωμάτων τῆς Νιζίρης, ἧτις ἦτο τόπος
κείμενος νοτιανατολικώτερον τῆς Νινευῆ. Ἀκολού-
θως ὁ Χασις Ἀδρᾶς ἐξαπέστειλε πτηνὰ, ὁ δὲ μέγας
θεὸς Βελ ὀρυίεται νὰ μὴ φέρῃ πλέον κατακλι-
σμόν, ἢ δὲ θεὰ Ἰστάρ ἀνυψοῖ πρὸς ἐνίσχυσιν
τούτου τὸ μέγα τοῦ Ἀνιτόξον». Ταῦτα ὡς ἐπει-
σῶδιον εἰς τὸ ἕπος Ἰζδοῦβάρ λέγονται περὶ
τοῦ κατακλισμοῦ, ὅστις πολλὴν τὴν ὁμοιότητα ἔχει
πρὸς τὸν ἐπὶ Νῶε κατακλισμὸν.

Οἱ δὲ Σίναι, ὄντες τὸ μᾶλλον πεπολιτισμένον
ἔθνος τῆς Μογγολικῆς φυγῆς, ἔχουσι ἀρχαιοτάτας
περὶ ἑαυτῶν παραδόσεις, αἵτινες ἀνατρέχουσι μέχρι
τοῦ 3082 π. Χρ. ἀλλὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶ μυθώδεις
καὶ ἀβέβαιοι καὶ μόλις ἀπὸ τοῦ 782 π. Χρ. κατὰ
τοὺς διασημότερους ἱστορικούς αἱ περὶ αὐτῶν εἰδήσεις
ἀποβαίνουσι πῶς ἀσφαλεῖς. Ἐκ δὲ τῶν παλαιωτάτων
τούτων Σινικῶν παραδόσεων φέρεται καὶ ἡ περὶ
κατακλισμοῦ ἰδέα. Λέγουσι δὲ γενόμενος δύο κατα-
κλισμούς, ὁ μὲν περὶ τὸ 2600 π. Χρ. ἐπὶ τῆς βασι-
λείας τοῦ Fu—hi, ὁ δὲ περὶ τὸ 2350 π. Χρ. ἐπὶ
τῆς βασιλείας τοῦ Yao, ἀμφότεροι οἱ ἄνδρες οὗτοι
φημίζονται ὑπὸ τῶν Σινῶν ὡς οἱ πρῶτοι θεμελιῶται
τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν καὶ μεγάλοι νομοθέται. Ἡ
αὐθεντικωτέρα τῶν Σινῶν βίβλος, ἡ ἐπιγραφομένη
Χοῦ—Κίγκ, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ βασιλέως Yao, ἧτις
καὶ περιγράφει αὐτὸν καταγινόμενον εἰς τὸ νὰ εὕρῃ
διεξέδους εἰς τὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα εἶχον ὑψωθῆν μέχρι
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκάλυπτον ἐτι τοὺς πρόποδας τῶν
ὑψηλοτάτων ὄρεων, τοὺς λόφους καὶ τὰς πεδιάδας.

(1) Τὰ περὶ τῶν ἐν Νινευῆ ἀνασκαφῶν καὶ περὶ
Κατακλισμοῦ ὡς καὶ περὶ τοῦ ἔπους Ἰζδοῦβάρ
ἴδε τοῦ παρ' ἡμῖν σοφοῦ κ. G. Maspero Histoire An-
cienne des peuples de l'orient classique σελ. 546.—Σχετικὰ
περὶ τοῦ ἔπους τούτου ἀναφέρει καὶ ὁ κ. K. Μητσόπου-
λος Καθηγητῆς, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Στοιχεῖα
Βιολογίας τομ. Α', σελ. 436.»

Ὁμοίως καταστροφῆς μνημονεύουσι καὶ αἱ βίβλοι
τῶν Ἰαπώνων, ἧτις συνέβη ἐπὶ τοῦ βασιλέως
Περούν, ὅστις δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβὴς ἐδασιλευεν ἐν
νήσῳ τινι πλησίον τῆς Φορμόσης διαβοήτην διὰ τὴν
ἀσωτείαν καὶ τὴν κακίαν τῶν κατοίκων τῆς. Οἱ Θεοί,
μὴ ἀνεχόμενοι τὴν διαφθοράν ταύτην ἀπεφάσισαν νὰ
ἐξολοθρεύσωσι πάντας ἐκτὸς τοῦ ἐναρέτου βασιλέως
καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Εἰδοποίησαν λοιπὸν κατ'
ἄναρ τὸν Βασιλέα ὅπως, ὅταν ἴδῃ ἐρυθρὰν κηλίδα
ἐπὶ δύο εἰδῶλων, ἀναχωρήσῃ, διότι ἡ νῆσος θὰ κατα-
ποντισθῇ. Ὁ ἀγαθὸς Βασιλεὺς, εὐσπλαγχνιζόμενος
τοὺς ὑπηκόους του, ἵνα σωφρονίσῃ αὐτοὺς ἀπεκάλυ-
ψεν αὐτοῖς τὸ ὄνειρον, ἐκεῖνοι δὲ οὐ μόνον τὸν ἐχλεύ-
ασαν, ἀλλὰ ἐτόλμησαν διὰ νυκτὸς ἵνα κηλιδώσωσι δι'
ἐρυθρὰς βαφῆς τὰ ὑποδειχθέντα ἀγάλματα. Τούτο
τὸ σημεῖον ἰδὼν ὁ Περούν ἀνεχώρησε καὶ πάραυτα ἡ
νῆσος κατεκλύσθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων, οἱ δὲ κάτοικοι αὐ-
τῆς ἐπνύγησαν· ὁ Περούν μετὰ τῆς οἰκογενείας του
καὶ τοῦ πλοίου του ἐφθασεν εἰς τὰ παράλια τῶν Σινῶν
οἵτινες ὑπεδέχθησαν τὸν θεοφιλεῖ ἀνδρα καὶ εἰς τιμὴν
αὐτοῦ ἐσύστησαν ἑορτὴν, ἧτις τελεῖται καὶ νῦν ἐτι εἰς
τὰς μεσημβρινὰς τῆς Σινικῆς αυτοκρατορίας ἐπαρχίας.
Εἰς τιμὴν τοῦ Περούν τελοῦσιν ἑορτὰς καὶ οἱ Ἰά-
πωνες. (2)

Κατὰ δὲ τὰς ἱεράς βίβλους τῶν Ἰνδῶν ἡ πρώτη
γενεὰ τῶν ἀνθρώπων ἐξολοθρευθῆν ὑπὸ κατακλισμοῦ
καὶ ἡ μυθολογία τοῦ ἔθνους τούτου ἀναφέρει διαφό-
ρους καταστροφὰς, ὅς ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ὑπέστη
καὶ μέλλει νὰ ὑποστῇ. Μία τῶν καταστροφῶν τούτων
ἔχει πολλὴν τὴν ὁμοιότητα μετὰ τοῦ ἐπὶ Νῶε κατα-
κλισμῶν, τὸ δὲ πρόσωπον τοῦ Νῶε ἐν τῷ ὀλέθρῳ
τούτῳ παριστᾷ ὁ Σατυαθράς μετὰ τὴν διαφορὰν,
ὅτι οὗτος ἐσώθη μετὰ ἐπτὰ ζεύγη ἄγίων. Προσέτι ἕτε-
ρος διάσημος συγγραφεὺς βεβαιοῖ, ὅτι ἐν ἑτέρᾳ κατα-
στροφῇ περιγραφομένη ἐν τῇ Ἰνδικῇ βίβλῳ ἀναφέ-
ρεται πρόσωπόν τι ὁμοιάζον μετὰ τὸν Δευκαλίωνα τῆς
ἐλληνικῆς μυθολογίας καὶ τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶνε ὁ
Κάλ—Γούν, ὃν οἱ ὀπαδοὶ του καλοῦσι Δέο, ἧτις θεὸν
ἢ δαίμονα (Δέο—καλ—ούν—Δευκαλίωνα)· οὗτος ἦτο
υἱὸς τοῦ Γάργα τοῦ ἐπικαλουμένου καὶ Πραμαθέ-
ζα (προμηθεὺς καὶ ὁ πατὴρ τοῦ ἐλληνικοῦ Δευκα-
λίωνος), ὅστις κατεφαγώθη ὑπὸ τοῦ ἀετοῦ Δα-
ροῦδα.

Ἐπίσης αἱ Αἰγυπτιακαὶ καὶ Συριακαὶ
παραδόσεις διηγοῦνται περὶ κατακλισμοῦ παρὰ τοῖς
Αἰγυπτίοις καὶ Σύροις. Ὁ Πλάτων ἐν τῷ διαλόγῳ
αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ Τιμαίῳ, εἰσάγει Αἰγυπτίους

(2) Ἐνταῦθα καίτοι ἀσχετον, ἀλλ' ὁμῶς δὲν θεωρεῖ
ἀνάξιον ἀναγράφῃς, ὅτι πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ αὐτῶν
οἱ Ρῶσοι ὡς εἰδωλολάτραι ἐλάτρευον θεοὺς τὸν Πε-
ροῦν (θεὸν τῆς βροντῆς), καὶ τὸν Βολός (θεὸν τοῦ
πολέμου), οὗτω ὁ ἡγεμὸν τῶν Ρώσων Ὁλῆγ καὶ οἱ
Βογιάροι ἐν ταῖς μετὰ τῶν Βυζαντινῶν συνθήκαις
(907—911) ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπὶ Ἐγώρ καὶ Ρωμανοῦ τοῦ
Δεκαπηντοῦ (945) συνθήκῃ ὤμνουν εἰς τοὺς ἀνω εἰρη-
μένους θεοὺς, τὸν Βολός καὶ Περούν. Ποία ἀρά γε ἡ
σχέσις μετὰ τοῦ Περούν τῶν Ρώσων καὶ τοῦ τῶν
Ἰαπώνων; τοῦτο ἄς ἐξετάσωσιν οἱ περὶ ταῦτα ἀσχο-
λούμενοι.

νας Ιερείς λέγοντας πρὸς τὸν Σόλωνα, ὅστις ἤρῳτα αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων των, ὅτι «Μετά τινος περιόδου χρόνου τὸ πρόσωπον τῆς γῆς μεταβάλλεται ὑπὸ κατακλυσμοῦ στελλομένου ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος πολλάκις κατεστράφη πολυτρόπως, ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ νέα γενεὰ τῶν ἀνθρώπων στερεῖται μνημείων καὶ εἰδήσεων τῶν παρεληλυθόντων χρόνων. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἱερεῖς Αἰγυπτίους κατακλύσθη ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἡ Ἀτλανίς καὶ ἀπεχωρίσθη τῆς Αἰγύπτου. Ὅμοιος καὶ οἱ Σὺροι ἐδέξαζον, ὅτι συνέθη πάλαι ποτε κατακλυσιμὸς μέγας καὶ ἐδείκνυον ἐν τῇ ναφ̄ θεᾶς τινος αὐτῶν τὸ στόμιον βαθέος σπηλαίου δι' οὗ ἐπίστειον, εἰτι ἔχον καταρρεύσει τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἐλληνικὴ παράδοσις. Γνωστοὶ εἰσὶν οἱ μῦθοι τῶν Ἑλλήνων περὶ κατακλυσμῶν συμβάντων ἐπὶ Ὠγύγου καὶ Δευκαλίωνος. Μία τῶν χρονολογιῶν ἐπὶ τοῦ Ὠγύγου κατακλυσμοῦ τοσοῦτον πλησιάζει τῇ ἐποχῇ τοῦ ἐπὶ Νῶε κατακλυσμοῦ, ὥστε προφανέστατα ἐλήφθη αὕτη ἐκ αὐτὸς μετὰ τὴν παραδόσεως. Ὁ Οὐάρρον ὑπολογίζει, ὅτι ὁ ἐπὶ Ὠγύγου κατακλυσιμὸς, ὃν καὶ καλεῖ πρῶτον συνέθη 400 ἔτη πρὸ τοῦ Ἰνάχου ἤτοι: 1600 ἔτη πρὸ τῆς συστάσεως τῶν Ὀλυμπιάδων καὶ ἐπομένως τῇ 2376 π. Χρ. Τὴν στενὴν ταύτην σχέσιν τῶν δύο χρονολογιῶν παρετήρησεν καὶ ὁ Κυθιέρως, ὅστις φρονεῖ, ὅτι καὶ ὁ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσιμὸς ἦτο ὁ αὐτὸς μετὰ τὸν ἐπὶ Ὠγύγου καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἀσυμφωνίας τῶν χρονολογιῶν καὶ τοπικῶν παραδόσεων τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν φυλῶν.

Προκειμένου ἤδη περὶ κατακλυσμοῦ παρὰ τοῖς Ἀραβί, Πέρσαι, Τούρκοι, Μογγόλοι καὶ Ἀβυσινοὶς δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος σχεδὸν νὰ διςχυρισθῶμεν, ὅτι αἱ περὶ αὐτοῦ παραδόσεις ἐλήφθησαν ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς Βίβλου, ὁ δὲ Ἰώσηπος ἰσχυρίζεται, ὅτι καὶ ἡ παράδοσις περὶ τῆς ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Ἀρμενίας καταβάσεως τῆς κιβωτοῦ, ἦτο ἐρριζωμένη παρὰ τοῖς περσίοις ἔκθεσιν, ὅτι ἐπὶ τῆς παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀραράτ θέσεως, ὅπου ἐστάθη ἡ κιβωτὶς, ἐκτίσθη εἰς διαίωνα τὸ γεγονόςτος πόλις, κληθεῖσα Ναχίσεβάν, ἦτοι πόλις καταβάσεως.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων συνάγομεν, ὅτι ὁ πανάρχαιος κόσμος (Ἰνδοί, Σίνοι, Χαλδαῖοι, Αἰγυπτίαι, Ἑλληνες κ.τ.λ.) ὁῶς τὴν ἰδέαν μεγάλου τινὸς κατακλυσμοῦ ἐπιμαρτυροῦμεν καὶ ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν μνημείων καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἐρευνητῶν τῆς φύσεως. Ἐκ δὲ τῆς ὁμοιότητος τῆς παρατηρουμένης μεταξὺ τῶν παραδόσεων τῶν διαφόρων ἔθνων καὶ τῆς περὶ Κατακλυσμοῦ διηγήσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡρμήθησάν τινες ν' ἀποδεχθῶσιν, ὅτι πᾶσαι αὗται ἐλήφθησαν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς καὶ ὅτι ἡ Χαλδαϊκὴ ἢ Ἀσσυριακὴ παράδοσις εἶνε ἀρχαιότερα τῆς Ἑβραϊκῆς, διότι ἐλλείπει ἐξ ἐκείνων ἡ φυσικῶς ἀδύνατος πληροφορία, ὅτι ὑπὸ τῶν ὑδάτων κατακλύφθησαν καὶ τὰ ὕψιστα ὄρη· ἀλλ' εἰς ἀντίκρουσιν τῆς γνώμης ταύτης προσάγονται τὰ ἐκ γεωλογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν

ἐρευνῶν συμπεράσματα, βασιζόμενα ἐπὶ τῶν ἀφθόνων ἀποδείξεων, ὅς τὰ ἀπανταχοῦ γῆς ὑψηλότατα ὄρη παρέχουσι, διότι τί ἄλλο τεκμαίρουσι τὰ ἐπ' αὐτῶν ἀνευρεθέντα ὄστρακα καὶ οἱ σκελετοὶ ἰχθύων καὶ ἄλλων θαλασσίων τεράτων, εἰμῆ, ὅτι ἡ θάλασσα ἐξεκένωσε τοὺς κόλπους αὐτῆς ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων τούτων; καὶ ταῦτα οὐχὶ εἰς ἓν μόνον ὄρος ἢ μέρος γῆς, ἀλλὰ πανταχοῦ, ἀφοῦ τὰ λείψανα πολλῶν ζῴων ἀνευρέθησαν ὑπὸ σοφῶν ἐξερευνητῶν κείμενα πολὺ μακρὰν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως αὐτῶν. Σκελετοὶ ἐλεφάντων, ἐχόντων κοιτίδα τὴν Ἀσίαν ἢ Ἀφρικὴν ἀνευρέθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ, κροκόδειλοι, γεννήματα τοῦ Νεῖλου, ἀνευρέθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Γερμανίας, ὄστρακώδη μὴ γινωσκόμενα ἀλλὰχοῦ ἢ εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς θαλάσσας καὶ σκελετοὶ ἐπὶ φαλαίων ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὰ μεσογείτερα μέρη τῆς Ἀγγλίας κ.τ.λ. Καὶ ὅμως εἰσὶν οἱ κοπιῶντες, ὅπως διαψεύσωσι τὸ κύρος τῆς Μωσαϊκῆς διηγήσεως, ὡς ὁ Suess (διαπρεπὴς ἐν Βιέννῃ ἐπιστήμων), ὅστις ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν ἐξήγαγε τὰ ἑξῆς συμπεράσματα:

«Ὅτι τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κατακλυσιμὸς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφαιρόμενον φυσικὸν φαινόμενον ἔλαβε χώραν πρὸ αἰῶνων ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κάτω Εὐφράτου, συνοδευθὲν καὶ ὑπὸ καταστρεπτικῆς πλημμύρας τοῦ βαθυπέδου τοῦ Εὐφράτου» ὅτι: «αἰτία τῆς πλημμύρας ταύτης ὑπῆρξε σεισμὸς ἰσχυρὸς, σεισὰς τὴν περιοχὴν τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἢ νοτιώτερον τούτου, οὗτινος προηγήθησαν ἀσήμενοι τρέμοι» καὶ ὅτι «λίαν πιθανὸν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἰσχυρῶν τοῦ ἐδάφους κραδασμῶν ἐπῆλθε συγχρόνως ἐν τῇ Περσικῇ κόλπῃ καὶ τυφῶν καταστρεπτικῶν.» Τῷ Suess τούτῳ συμφωνεῖ καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Ἑθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου κ. Κ. Μητσόπουλος, ὅστις κατακλείει τὸ περὶ κατακλυσμοῦ κεφάλαιον ἐν τῇ συγγράμματι αὐτοῦ «Στοιχεῖα Γεωλογίας» ἐν σελ. 440 τοῦ Α'. τόμου διὰ τῶν ἐξῆς: «τελικὸν πόρισμα εἶνε ὅτι πλημμυραὶ, ὑπὸ σεισμῶν συνοδευόμεναι, ἔγειναν πολλάκις ὡς καὶ νῦν γίνονται, ὅς οἱ ἀνθρώποι ἐν τῇ νηπιῶδει αὐτῶν καταστάσει ὡς καθολικὰς ἐξέλαβον, γενόμεναις ὑπὸ τῶν θεῶν πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀνθρώπων.» Ὁ δὲ Βόλνεϋ (ἐν τῷ Α'. τόμῳ τῶν ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἱστορίας σκέψεών του) προήχθη εἰς τὸ ν' ἀποφανθῆ, ὅτι ἡ Γένεσις δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμῆ ἀντιγραφή τῶν παλαιῶν Βαβυλωνιακῶν παραδόσεων.

Τοιαῦται ἰδέαι καὶ ἀρχαὶ ἀνατρεπτικαὶ τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείας σπανίως διεδόθησαν τέσῃ ἀνεπιφυλάκτως τὸ δὲ λυπηρότερον εἶνε ὅτι ἀσπάζονται ταύτας καὶ ἐκεῖνοι, οὗτινες χωρὶς νὰ ὦσι σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν ἐπαγγέλλονται, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸν χριστιανισμόν, ὃ τινι βάσει ὑπόκειται ἢ Ἁγία Γραφή καὶ Ἱερὰ παράδοσις τοῦτο οὐδαμῶς ἄλλως δύναται νὰ ἐξηγηθῆ εἰμῆ ὅτι, ἢ ἐξ ἀτελοῦς καὶ ἀχωνέτου γνώσεως τῆς ἐπιστήμης ἀπέκλινον εἰς τοιαύτας ἰδέας, ἢ ἐκ παρερρηγιῶν καὶ ἐσφαλμένων ἐντυπώσεων τοῦ κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἄν ὁ συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως, ὁ θεόπτης Μωσῆς, μὴ ἠπάτησεν ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους

καὶ ἀνμῆ οἱ σοφοὶ οὗτοι, τινὲς τῶν ὁποίων ὑψιδάμονες ἀνέθησαν νοερώς εἰς τὰ οὐράνια δώματα καὶ περιεσκόπησαν καὶ ἐξηκριβώσαν τὴν σύστασιν τῶν ἀστέρων καὶ τὰς διαφόρους αὐτῶν θέσεις καὶ φάσεις καὶ ἐπιτολὰς καὶ ἀνακυκλισμοὺς, τινὲς δὲ χαμαιβάμονες οὗτοι, κατέθησαν εἰς τὰ καταχθόνια τῆς γῆς καὶ ἰχνηλατοῦντες προσδιώρισαν καὶ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν τῆς, ἂν μὴ λέγω, οἱ τοιοῦτοι σοφοὶ ἐπλησίασαν τοὺς ἀνθρώπους κρατοῦντες ἐν τῇ δεξιᾷ τὸ ψεῦδος καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὴν πλάνην αὐτῶν, ἀνάγκη ἢ ἱστορία τῆς Μωσαϊκῆς διηγήσεως καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς ἀληθοῦς καὶ εἰλικρινοῦς, ἐρεύνης εἴτε τῶν ἱστορικῶν, νὰ διατελῶσιν ἐν πλήρει καὶ τελείᾳ ἁρμονίᾳ. Εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ φαίνονται ἐν τισὶ καὶ διαφοραὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀλλ' αὗται οὐχὶ καὶ ἀκατανίκητοι, διότι μεταξὺ τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ, ὅστις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια καὶ τοῦ ἔργου αὐτῶν, σκοποῦντος τὴν εὖρεσιν τῆς ἀληθείας, ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ διαφωνία. Ἡμέτερος σκοπὸς ἐν τῇ παρούσῃ διατριβῇ δὲν εἶνε βεβαίως νὰ συμβιδάσωμεν τὴν φαινομένην ταύτην διαφωνίαν καὶ ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι τὰ συγκροτοῦντα τὴν ἀπειρον ἄλυσιν τῶν ὄντων καὶ ἡ τάξις τῆς ἐμφανείας αὐτῶν ἐν τῷ σταθμῷ τῆς ὑπάρξεως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς μέχρι τῆς πλάσεως τοῦ Ἀδάμ καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Κατακλυσμοῦ, μὴδ' αὐτοῦ τούτου ἐχειρομένου, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ ἐν τῇ Γενέσει ἐξιστορούμενα· ἐν τούτῳ ἐπιδιώκομεν, ὅπως πεισθῶσιν ὅτι, οἱ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σοφῶν τούτων ἐκτεινόμενοι πίνακες τῆς φύσεως διερευνημένοι εἰλικρινῶς καὶ ἐρμηνευόμενοι ἀληθῶς μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ θαυμαστός κάλαμος τοῦ Μωσέως χαράττων τὴν θαυμασίαν περιγραφήν τῆς Κοσμογονίας καὶ ἐξιστορῶν τὰ περὶ παγκοσμοῦ τινος Κατακλυσμοῦ ἐπὶ Νῶε, ὡδηγεῖτο ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Ὑψίστου.

Σχετικῶς δὲ πρὸς τὸ ἡμέτερον θέμα, οὗτινος τὴν λύσιν ἐπηγγειλάμεθα διςχυρίζομεθα, ὅτι ἡ Μωσαϊκὴ διήγησις ὑπερέχει πᾶσων τῶν περὶ Κατακλυσμοῦ παραδόσεων τῶν ἄλλων ἔθνων οὐ μόνον κατὰ τὸ ὑψηλὸν αὐτῆς πνεῦμα καὶ τὸ ἀξιοπίστον, ἀλλὰ καὶ διότι προέρχεται καὶ ἀπὸ τοῦ ἀρχαιότερου βιβλίου. Κατὰ τὰς ἐναργεστάτας πληροφορίας ἐπὶ εἰκασίαι καὶ πέντε αἰῶνας ὁ κόσμος ἔμεινε ἀνευ γραπτῆς ἱστορίας (δὲν ἀναφέρω τὴν συμβολικὴν), καὶ ὁ Μωσῆς, πρῶτος ἱστοριογράφος, ἔγραψε τοιαύτην περὶ τὸ 1500 π. Χρ. καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ 500 περίπου π. Χρ. οἱ συγγραφεῖς τῆς Βίβλου ἦσαν οἱ μόνοι ἱστορικοί. (1) Ὅτι δὲ ἡ Μω-

σαϊκὴ βίβλος θεωρεῖται τὸ ἀρχαιότερον πάντων τῶν παρὰ τοῖς λοιποῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι γραπτῶν βιβλίων καὶ ὑπομνημάτων ὁμολογεῖ καὶ αὐτὸς ὁ τολμηρότατος καὶ φοβερότερος πάντων τῶν τῆς ἀποκαλύψεως ἀνταγωνιστῶν, ὁ Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος Πορφύριος, (2) ὅστις μετὰ ἐπίμονον ἔρευναν παρεδέξατο, ὅτι ὁ Σαγχιωνιάδων ἦτο ὁ ἀρχαιότατος τῶν εἰδωλολατρικῶν ἢ ἐθνικῶν συγγραφέων, τὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ περιέχουσιν ἀποσπάσματα ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ Μωσέως. Ἐντεῦθεν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν, ὅτι, ἂν αἱ περὶ Κατακλυσμοῦ παραδόσεις κοινὴν ἔχουσι τὴν καταγωγὴν, τὰ λοιπὰ ἔθνη ἠρῳδήθησαν τὰς περὶ κατακλυσμοῦ ἰδέας τῶν ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς Βίβλου, τῆς ἀρχαιότερας πᾶσων, καὶ οὐχὶ οἱ Ἑβραῖοι παρ' ἐκείνων. Ἀφοῦ δὲ εἶδομεν ὅτι παγκοσμίως ἐπιβεβαιούται ὑπὸ πάντων τῶν ἔθνων ὁ κατακλυσιμὸς, ὑπολείπεται νὰ καθορισθῇ καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν συνέθη οὗτος πρὸς τοῦτο ἀνάγκη ἵνα εἰπωμεν γενικὰ τινὰ καὶ περὶ Ἀγιογραφικῆς χρονολογίας.

Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκων

Κ. ΠΑΓΩΝΗΣ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 20 Νοεμβρίου 1905.

(ἀκολουθεῖ).

ΑΛΣΑΒΙΑ

Ἡ

Η ΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΑΒΑΙΩΝ

(Συνέχεια).

Γ.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΣΙ δὲ οὗτοι εἰς τὴν ὑπαρξιν πονηρῶν πνευμάτων, ἅτινα καλοῦσι «Μολοχόν». Εἶναι δὲ ταῦτα διαφόρων εἰδῶν καὶ θρησκευμάτων, τὰ μὲν ἀνήκοντα εἰς τὴν Χριστιανικὴν, τὰ δὲ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, καὶ τινὰ μὲν εἰς τὸ Μωαμεθανικόν, τινὰ δὲ εἰς τὸ Σαδαικόν δόγμα, καὶ ἄλλα ἄλλα πρεσβεύοντα. Ἐκ τούτων δὲ πάλιν τινὰ μὲν εἰ-

(1) Ὁ Ἡρόδοτος ὁ ἐπικληθεὶς πατὴρ τῆς ἱστορίας ἐγεννήθη τῇ 484 π. Χρ. Ὁ Θουκυδίδης τῇ 471 π. Χρ. Ὁ Ξενοφῶν τῇ 460 κ.τ.λ. Παρ' Αἰγυπτίους ὁ Μανέθων 260 π. Χρ. Παρὰ τοῖς Φοίνιξι δὲν ὑπάρχουσι παρὰ τὴν μάχην τῶν 9 βιβλίων τοῦ Σαγχιωνιάδωνος, ὅστις λέγεται σύγχρονος τοῦ Μ' Ἀλεξάνδρου, πρῶτος δὲ Φοινικικῆς ἱστορίας ἔγραψεν Φίλων ὁ Βίβλιος (200 π. Χρ.). Ὁ δὲ ἀρχαιότερος θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς κώδιξ τῶν Ἰνδῶν, ὁ ἐπιγραφόμενος εἰς τὴν σανσκριτικὴν «Μανουσάγγιτα Δάρμα Σάστρα» ἐγράφη κατὰ τοὺς Εὐρωπαίους κριτικούς περὶ τὸ 1300 π. Χρ.

(2) Ὁ Πορφύριος γεννηθεὶς τῇ 233 ἐν Βατανεῖᾳ τῇ ἐν τῇ Παλ. Γραφῇ Βασάν, ἀνῆκεν εἰς τὴν Νεοπλατωνικὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐντεῦθεν κατὰ τὸν ἱστορικὸν Γίββωνα ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἀντίθεσις κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ κρινόμενος ὡς συγγραφεὺς εἶνε πολλοῦ λόγου ἀξίος καὶ θαυμασίως πολυμῆθης. Ἐξήκοντα περίπου συγγράμματα ἀποδίδονται τῷ Πορφύριῳ, ὧν 15 βιβλία κατὰ Χριστιανῶν, εἰς ἀνασκευὴν τῶν ὁπίων ἔγραψεν ὁ Εὐσέβιος ἕτερον σύγγραμμα ἐξ 25 βιβλίων συγκείμενον. Ἡ ἀπώλεια τοῦ συγγράμματος τούτου ἀποδίδεται εἰς τὸν αὐτοκράτορα Θεοδοσίον τὸν Β'. διατάξαντα τὴν δημόσιον κρηπόλησιν αὐτοῦ, ἐν ἔτει 465.

ναί εντεταλμένα τὴν κόλασιν τῶν ψυχῶν ἐν τῇ «Ματαρούθου», τινὰ δὲ ἔργον ἔχουσι τὸν πειρασμὸν τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ κόσμῳ καὶ τὴν βαθμιαίαν προσέλκυσιν αὐτῶν εἰς τὸ πονηρὸν, καὶ ἄλλα προσωρινὰ ἔργα αὐτοὺς νὰ βλέπωσι διαφοροτρόπως τοὺς ἀνθρώπους· ταῦτα δὲ δὲν κατοικοῦσιν εἰμὴ εἰς τὰ σκότη, τὰς ἀβάτους ἐρήμους καὶ τοὺς κατηρειπωμένους τόπους. Οὐδὲν δὲ κακὸν προσγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἡ μανία ὁ αἰφνίδιος θάνατος, ἡ αὐτοκτονία, ἡ ἀφ' ὑψηλοῦ πτώσις ἢ ὑπὸ τὰ ἐρείπια κατάκλισις, χωρὶς νὰ ἔχη τὴν προέλευσιν ἐξ αὐτῶν. Ἐν γένει δὲ τὰ πνεύματα ταῦτα κατέχουσι παρὰ τοῖς Σαβαίοις, ἣν παρὰ τοῖς λοιποῖς οἱ δαίμονες θέσιν.

Ἡ δὲ μυθολογία τῆς δημιουργίας παρ' αὐτοῖς τυγχάνει ἐκ τῶν ἀπορρήτων, περὶ ἅτινα τοσοῦτον αὐστηρὰν ἐχεμυθίαν τηροῦσιν, ὥστε οὐδ' ἐὰν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ὑποστῶσιν ἐκμυστηρεῦνται. Ἔχει δὲ αὐτὴ ἐν περιλήψει, ὡς ἑξῆς:

Γνωστὸν ἦδη ἐκ τῶν περιεξημένων τυγχάνει, ὅτι τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς Σαβαίοις ὄν, ἕπερ θεῖον νεύματι τὸ εἶναι προσελάβετο εἶναι ὁ «Μουροddαρθούτου» ὃ τινι ἔπονται οἱ τριακόσιοι καὶ ἐξήκοντα σύντροφοι, οἱ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ ἀνάσσοντες ἐν τῇ κόσμῳ τῶν φώτων.

Τὰ πρόσωπα λοιπὸν ταῦτα συνελθόντα ἡμέραν τινὰ παρουσιάσθησαν πρὸ τοῦ «Μουροddαρθούτου» τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν καὶ δεσπότη, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες: Ἄρα γε αὕτη εἶναι ἡ κτίσις ἅπασα, ἣ δέον προσδοκᾶν ἑτέραν δημιουργίαν; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο εἰπὼν: Ἐγὼ μὲν ἀδυνατῶ νὰ ἀποφανθῶ περὶ πράγματος, οὐτινος τὴν πρόβλεψιν ἑαυτῷ ὁ θεὸς ἐπεφύλαξεν· ἀλλ' εἰμαι τῆς γνώμης, ὅπως ἐν σώματι πρὸς αὐτὸν μεταβάλλεται ἐξαιτησόμενα παρ' αὐτοῦ τὰς περὶ τούτου πληροφορίας. Οἱ δὲ ἐπεκρότησαν μὲν τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἐδειλάσαν ἕως ἀναλογιζόμενοι τὸ δυσχερὲς τοῦ ἐγχειρήματος ἕνεκα τῆς λίαν μακρᾶς ἀποστάσεως μεταξὺ τοῦ κόσμου αὐτῶν καὶ τοῦ θεοῦ ἐνδοκίμηματος. Καίτοι δὲ τούτοις δέδοται ἐν μιᾷ ὥρᾳ διανύειν, ἣν οἱ λοιποὶ ἐν δέκα ἡμέραις ἀπόστασιν, ἐν τούτοις θεὸς αὐτοὺς κατέλαβε μὴ ἐν μέσῳ ὁδοῦ λειψῶσιν ἀπειρηκότες. Δεηθέντος ἕως τοῦ «Μουροddαρθούτου» πρὸς τὸν θεὸν ὅπως χαρίσθαι αὐτοῖς πλείονα δύναμιν, ἵνα διανύσωσι τὴν τεραστίαν ἐκείνην ἀπόστασιν ἠρξάντο τῆς ὁδοῦ, ἀδιακόπως πορευόμενοι, εἰς οὐδὲν στρέφοντες τὴν προσοχὴν, οὐδὲ τὸ παράπαν ἑαυτοὺς ζητοῦντες ἀνεσθῆναι. Πλὴν τοσοῦτον μακρὰ καὶ ἐπίπονος ἀπέβη αὐτοῖς ἡ ὁδοπορία, ὥστε ὁσάκις διήλθον γῆν τινὰ, ὠροφούτο αὐτοῖς ἑτέρα, μέχρις ὅτου κατέλαβεν αὐτοὺς ὁ κάματος, παρ' ὅλην δὲ τὴν ἐπὶ πλέον παρασχεθεῖσαν αὐτοῖς νέαν δύναμιν ἔπεσον ἅπαντες μὴδ' αὐτοῦ τοῦ «Μουροddαρθούτου» ἐξακουμένον τελείως ἀποκαμίντες, ὥστε νὰ μὴ δύνανται οὐδὲ ἐν μόνον βῆμα νὰ προχωρήσωσι.

Ἰδόντες δὲ τὴν περιβαλοῦσαν αὐτοὺς ἀπέλπιδα ἀποτυχίαν ἐπήσαν ἐν δέήσει τὰς φωνὰς αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν, ἵνα προσφθάσα ἐγείρῃ αὐτοὺς ἢ ἀρωγὴ αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκτρᾶς ἐκείνης καταστάσεως. Καὶ ἰδοὺ περιέλαμψεν αὐτοὺς φῶς μέγα καταυγάσαν πᾶν τὸ πέριξ

αὐτῶν, ἀστραπὴ δὲ οὐρανία ἔρριψεν αὐτοὺς χαμαὶ πρηγεῖς. Ἄμα δ' ἐνεφύσησεν αὐτοῖς ὁ θεὸς νέαν δύναμιν, τείνας δὲ τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὸν «Μουροddαρθούτου» ἠγειρεν αὐτὸν καὶ σὺν αὐτῷ πάντας τοὺς λοιποὺς τεθαμβωμένους ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ πανταχόθεν περιλάμποντος αὐτοὺς ἀπλέτου φωτός. Ἄλλ' ὁ θεὸς τέλος ἀφείλεν ἀπ' αὐτῶν τὸ θάμβος ἐκεῖνο, διέταξε δ' αὐτοὺς νὰ καθήσωσι.

Τότε ἔλαβον οὗτοι τὸν λόγον πρυτανεύοντος τοῦ «Μουροddαρθούτου», μνησθέντες δὲ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐλεύσεως αὐτῶν ἠρώτησαν αὐτὸν, ἐὰν ἐσκόπει τὴν δημιουργίαν νέου κόσμου ἐκτὸς ἐκείνου, ἐν ᾧ εὐρίσκοντο. Ὁ δὲ θεὸς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς ἀποτεινὼν τὸν λόγον πρὸς τὸν «Μουροddαρθούτου», καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τοὺς λοιποὺς, ὅτι ἐκυοφόρει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν τῆς δημιουργίας νέου κόσμου, οὗ τὴν κτίσιν θέλει ἀναθέσει εἰς τὸν «Μουροddαρθούτου» ἐπιχέων ἐπ' αὐτὸν ἐκ τῆς θείας αὐτοῦ δυνάμεως, συγχρόνως δὲ διεγράψεν αὐτῷ τὴν πορείαν, ἣν ἔδει ἀκολουθήσαι εἰπὼν:

Θέλεις ἀποστείλει τὸν «Hiouil Ziβου» εἰς τὸν κόσμον τὸν καλούμενον «Oυλαμ: Dlahchούχου», ἔνθα θέλει ἀναζητήσει καὶ εὖρει γυναίκα τινὰ ὀνόματι «Ρουχάια», συνεζευγμένην ἐξ ἀδέλφῳ τινι αὐτῆς καλούμένῳ «Καραθίν», καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐν γαστρὶ ἔχουσα.

Αὕτη λοιπὸν ἀχθεῖσα ἐνώπιόν σου θέλει γεννήσει υἱόν, οὗ ἔσται τὸ ὄνομα «Oυρ». Τὸ δὲ παιδίον τούτου θέλεις τηρήσει παρὰ σοί, ὅπως βασιλεύσῃ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μέλλοντα νεόδμητον κόσμον. Ὅταν λοιπὸν φθάσῃ εἰς ἡλικίαν ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ τούτο θέλεις ἐπιχειρήσει ἑναρξῆναι τοῦ ἔργου τῆς δημιουργίας. Τὸ πρῶτον δὲ, ἕπερ ὀφείλεις νὰ πράξῃς εἶναι ἡ μεταφορά ἐκ τοῦ «Oυροddαρθούτου» (τόπου τινὸς ἐν τῇ κόσμῳ τῶν φώτων) ἐπὶ δρακῶν ἐπὶ εἰδῶν ὀρυκτῶν κόνεως, σιδήρου, χαλκοῦ, ὕδραργύρου, μολύβδου, ἀργύρου, χρυσοῦ καὶ χύματος. Λαβὼν δὲ τὴν πρώτην δράκα τὴν ἐκ σιδήρου καὶ τῇ ὕδατι δεύσας θεμελιώσεις τὴν πρώτην γῆν σιδηρᾶν ἐσομένην, ποιήσεις δὲ ταύτην βᾶσιν τοῖς ποσὶ τοῦ «Oυρ». Ὁμοίως δὲ λαβὼν καὶ τὰς ἑξ ἑπομένους δράκας θέλεις κτίσει ἐξ αὐτῶν ἄλλας ἑξ γαίας, ὧν ἐκάστη θέλει συνιστάσθαι ἐξ οὗ ἐλήφθη ὀρυκτοῦ, ταύτας δὲ θέλεις ἐπιθέσει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ «Oυρ»· τέλος θέλεις κτίσει τοὺς οὐρανοὺς. Λήξας δ' ὁ θεὸς τῶν πρὸς τὸν «Μουροddαρθούτου» προσταγμάτων ἀπέλευσεν αὐτοὺς, οἱ δὲ ἐπανάκαμψαν εἰς τὸν κόσμον τῶν φώτων.

Ἐκεῖ λοιπὸν αὐτῆς ἐγκαταστάνας συνεκρότησαν συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ «Μουροddαρθούτου». Ἀποτεινόμενοι δὲ πρὸς τὸν «Hiouil Ziβου» ἀνεκοίνωσαν αὐτῷ τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἀποστολήν του νὰ μεταβῇ εἰς ἀναζήτησιν τῆς μητρὸς τοῦ «Oυρ». Ὁ δὲ προθύμως ἀναδεξάμενος τὴν ἐντολήν ἐξῆλθε τῶν δωμάτων τοῦ «Μουροddαρθούτου» ἐφοδιασθεὶς διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ, ἵνα πλείονα δύναμιν κτησάμενος ἐπιτυχῶς διανύσῃ τὴν μακρὰν ἐκείνην ἀπόστασιν. Ἐξῆλθον δὲ εἰς προπομπὴν αὐτοῦ πάντες οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ πλὴν τοῦ «Μουροddαρθούτου», συνοδεύσαντες αὐτὸν οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ

κατὰ θάλασσαν ἐπὶ λέμβων. Μακρὰν δ' ἀπόστασιν ἐν τῇ συνοδείᾳ αὐτοῦ διανύσαντες καὶ μὴ δυνάμενοι ὑπὸ τοῦ καμάτου νὰ συνεχίσωσιν ἐπὶ πλέον τὴν πορείαν αὐτῶν, τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει τοῦ Hiouil Ziβου ἐπεισθῆσαν ἀποχαιρέτησαντες αὐτὸν νὰ ἐπανάλθωσιν εἰς τὸν «Μουροddαρθούτου», πλὴν δύο ἐξ αὐτῶν, οὓς πρὸς φροῦρησιν κατέλειπον ἐν τῇ συνοδείᾳ αὐτοῦ, ὧν ὁ μὲν ἑκαλεῖτο «Ζαχίρ», ὁ δὲ «Ζαροῦν», καὶ οἵτινες ἔμειναν ἐν τῇ συνοδείᾳ αὐτοῦ, ἀόρατοι μὲν αὐτῷ καταστάνας κελεύσει τοῦ «Μουροddαρθούτου», δυνάμενοι ἕως νὰ βλέπωσι καὶ νὰ ἀκούωσιν αὐτόν.

Μετὰ πάροδον λοιπὸν πολλῶν ἐνιαυτῶν καὶ αἰώνων ἀφίκοντο εἰς τὰ ὄρια τοῦ «Oυλαμ: Dlahchούχου». Ἐσπευσε δὲ ὁ «Hiouil Ziβου» πάραυτα εἰς συνάντησιν τοῦ βασιλέως τῆς χώρας ἐκείνης, ὅστις ἑκαλεῖτο «Achdom». Ἀνακοινώσας δ' αὐτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ τόπου, ἔνθα διέμενοι ἦ γυνή. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι οὐδὲν περὶ τούτου ἐγίνωσκε, συνέστησε δ' αὐτῷ νὰ μεταβῇ πρὸς ἕτερον βασιλέα ἄλλης χώρας μακρὰν τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ κειμένης, ὅστις ἴσως ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ αὐτόν. Τότε ὁ «Hiouil Ziβου» ζητήσας καὶ λαβὼν πρὸς πίστωσιν τὸν δακτύλιον αὐτοῦ ἀνέκρουσε πρῶμυαν κατευθυνόμενος πρὸς τὴν χώραν τοῦ ρηθέντος βασιλέως, ἔνθα μετὰ μακρὰν ὁδοπορίαν ἀφικόμενος, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα «Αἰνοθὸν» καλούμενον ἐμφανισθεὶς ἀφηγγήσατο αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν ἐπιδείξας αὐτῷ εἰς πίστωσιν καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ πρώτου βασιλέως. Τὴν αὐτὴν δ' ἀπάντησιν παρ' αὐτοῦ ἀκούσας, ζητήσας δὲ καὶ λαβὼν καὶ τούτου τὸν δακτύλιον μετέβη εἰς τρίτου βασιλέως ὑποδειχθέντος αὐτῷ τὴν χώραν, εἰς ἣν μετὰ μακρὰν ἐπίσης ὁδὸν ἀφικόμενος, ἐρωτήσας περὶ τοῦ βασιλέως ἐπληροφόρηθη, ὅτι διέμενον ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ ἐκτὸς τῆς πόλεως. Μεταβάς δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ παρουσιασθεὶς εὖρε πρὸ αὐτοῦ γίγαντα τεραστίων διαστάσεων, οὗ δὲν ἠδύνατο ὁ ὀφθαλμὸς νὰ περιβάλῃ τὰ ἄκρα. Ἐκαλεῖτο δ' ὁ βασιλεὺς οὗτος «Ακρών», ἔχων ἐπώνυμον «Τούρουddαρθούτου» ἦτοι τὸ σαρκῶδες ὄρος. Ἄμα δὲ εἰσελθὼν ἐχαίρετισεν αὐτὸν λέγων: «Χαλούμου λακ Ἀκρών Τούρουddαρθούτου», ἦτοι χαίρε Ἀκρών, τὸ σαρκῶδες ὄρος. Ὁ δὲ σφόδρα ὀργισθεὶς ἐκ τοῦ χαιρετισμοῦ τούτου ἀπήνησεν αὐτῷ μετὰ τραχύτητος εἰπὼν: «Ἐὰν δὲν ἴστασο ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἀνακτόρων μου ἤθελες ὑποστῆ τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν διὰ τὴν αὐθάδειάν σου». Τούτο ἰδὼν ὁ «Hiouil Ziβου», ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων ἀνέπεμψε πρὸς τὸν θεὸν τὴν ἑξῆς δέησιν: «Κύριε, σύ με ἀπέστειλας πρὸς τὸν ἄνθρωπον τούτον, ἵνα εἰς πέρας ἀγάγω τὸ ἔργον τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς· ἐξ ἄλλου δὲ βλέπεις, ὅτι χωρὶς ἐγὼ νὰ πράξω πρὸς αὐτὸν κακόν τι, μετῆλθε πρὸς με τοσαύτην τραχύτητα, δείξας διὰ τούτου, ὅτι οὐ κατὰ τὸ σὸν θέλημα διαπορεύεται. Ἐμπνευσον λοιπὸν αὐτῷ πνεῦμα πειθῆνιον, ἵνα δυνηθῶ ἐγὼ νὰ ἐκπληρώσω τὸ ἔργον τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς». Λήξας δὲ τῆς προσευχῆς ἤκουσε φωνὴν οὐρανὸθεν ἐπιτάσσουσαν αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῆς ἐπάνοδον. Ἐπανελθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν εὗρεν αὐτὸν σιγῶντα ὡσεὶ ἐμβρόντητον, λίαν δὲ μετα-

μεμελημένον, δι' ἕπερ διέπραξε σφάλμα. Ἄμα λοιπὸν εἰσελθὼντα φαιδρὸς καὶ περιχαρῆς ὑπεδέξατο αὐτόν. Παραυτίκα δὲ ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ ὁ δὲ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὰ δέοντα. Τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ ὁ δακτύλιός μου λάβε αὐτόν, ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ κλεῖς αὕτη μιᾶς τῶν πυλῶν τῆς πρωτεύουσός μου ἀποκλειστικῶς εἰς ἐμὲ ἀνηκούσης. Ἐξ αὐτῆς λοιπὸν εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν κλείσον αὐτὴν αὐτῆς, θέλει μένει δὲ αὕτη κεκλεισμένη εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οὐδενὶ δὲ οὐδ' ἐμοὶ αὐτῷ ἀνοιγήσεται, εἰ ἀληθῶς εἰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένος. (1) Ὁ δὲ «Hiouil Ziβου» λαβὼν τὸν δακτύλιον καὶ τὴν κλεῖδα ἐξῆλθε κατευθυνόμενος εἰς τὴν πόλιν, εἰς ἣν ἀφικόμενος εἰσῆλθεν ἐκ τῆς ρηθείσης πύλης. Ἀναζητήσας δὲ εὗρε τὴν οἰκογένειαν τῆς «Ρουχάια», ἧς τὰ μέλη φιλοφρόνως ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μεγάλας τιμὰς αὐτῷ ἐπιδαψιλεύσαντες. Ἀφ' οὗ δὲ παρέμεινε παρ' αὐτοῖς ἡμέρας τινὰς προτείνας, ἵνα ἐκδώσιν αὐτῷ εἰς γάμου κοινωνίαν κόρην τινὰ αὐτῶν ὀνόματι «Ζαχρήλ». Ὁ δὲ προσποιηθεὶς συγκατάθεσιν ὠρισεν αὐτοῖς τεσσαράκοντα ἡμερῶν προθεσμίαν. Ὅτε δὲ προσήγγιζε τὸ τέλος τῆς προθεσμίας ἀπεφάσισεν ὁ «Hiouil Ziβου» νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πόλιν. Μεταμορφωθεὶς λοιπὸν εἰς σχῆμα ἀδελφοῦ τινος τῆς «Ρουχάια» ἐν ἄλλῃ πόλει διαμείνωντος προσποιήθη, ὅτι ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῆς, οὕτως ὥστε αὕτη δὲν ἀμφέβαλεν, ὅτι πράγματι ἦτο ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς. Παραμείνας δὲ παρ' αὐτῆς δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐδήλωσεν, ὅτι ἠλείγετο νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ. Ἐν ᾧ δὲ ἀποχαιρέτιζεν αὐτὴν εἶπεν, ὅτι ἱκανὸν εἶχε διαρρέυσαι διάστημα, καθ' ὃ ἐκείνη δὲν ἐπεσκέφθη τὴν ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ οἰκογένειαν, καὶ ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ συνοδεύσῃ αὐτὸν ἐπανακάμπτοντα, ἣ δὲ συγκατένευσε. Τότε ἐξελθὼν μετ' αὐτῆς ἐκ τῆς πόλης, δι' ἧς εἶχεν εἰσελθῆ διηρθύθη εἰς τὸν κόσμον τῶν φώτων.

Μακρὰ δὲ λίαν ἀπέβη αὐτοῖς ἡ ὁδοπορία, ἠγγίξε δὲ καὶ ὁ τοκετὸς τῆς «Ρουχάια», ὃν ὑπέθεσε ὁ «Hiouil Ziβου» γενησόμενον πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν εἰς τὸν, πρὸς ὃν ἔβρον, πράγμα, ἕπερ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς φροντίδα καὶ ἀνησυχίαν, ὅθεν ἐδεήθη πρὸς τὸν θεὸν λέγων: «Κύριε, οὐ ἀντιλήπτωρ μοι ἐγένου ἐν τῇ ἐξαγαγεῖν τὴν γυναῖκα αὐτὴν ἐκ μέσου τῶν συγγενῶν αὐτῆς. Καὶ πλείστοι μὲν ἐνιαυτοὶ εἶχον τότε διαρρέυσει, μέχρις ὅτου καταλήξωμεν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἐὰν δὲ ἕτερον τόσον διάστημα παρέλθῃ κατὰ

(1) Τὸ ἔθος τοῦτο ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ κράτει, τὸ νὰ μένη, δῆλον, ὅτι, κεκλεισμένη ἡ πόλις ἐκεῖνη, ἐξ ἧς εἰσέρχεται Σουλτάνος τις εἰς πόλιν τινὰ. Διὸ μέχοι τῆς σήμερον ἐξακολουθεῖ κεκλεισμένη μία τῶν πυλῶν τῆς πόλεως Βαγδάτης δι' ἧς εἶχεν εἰσελθῆ κατακτητῆς αὐτῆς Σουλτάνος «Μουράδ» ὁ Δ'. ἔτει 1638. Παράβλ. καὶ τὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς:

«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με Γιὲ ἀνθρώπου, ἡ πόλις αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς· ὅτι Κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη». (Ἰεζεκιήλ 44:2).

τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν τὴν ἀρα πρᾶξι, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐκ τῆς «Ροηάια τεχνησόμενον παιδίον». Τότε ὁ θεὸς ἐνέπνευσεν αὐτῷ θάρρος καὶ γαλήνην πνεύματος διαβεβαιώσας αὐτῷ, ὅτι θέλουσι φθάσῃ πρὸ τοῦ τόκε- τοῦ. Ἐδωρήσατο δ' ἀμφοτέροις τεραστίαν δύναμιν, ὥστε νὰ διανύσωσιν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, ὁλοκλήρως ἐνκαυτῶν διάστημα. Ὅθεν δὲν ἐδράδυναν νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν κόσμον τῶν φώτων, οὗ τοῖς πολίταις ἀπαξά- πασιν ἀπέβη ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη ἡμέρα χαρᾶς καὶ ἀγα- λιάσεως, πάντων τῶν συναδέλφων τοῦ «Ἡιοῦλ Ζι- βοῦ» ἐξεληθόντων εἰς προὔπαντησιν καὶ κατασπασμὸν αὐτοῦ.

Ἄμα δὲ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ ἤρξατο ὁ «Ἡιοῦλ Ζιβοῦ» οἰκοδομῶν μέγαρον παιμμεγεθὲς ἐκ σιδήρου, μήκους ὀκτακισχιλίων παρασαγγῶν, ἐν ᾧ ἐτοποθέτησε τὴν «Ροηάια». Μεταβὰς δὲ ὕστερον ἐν συνοδείᾳ πάντων τῶν συναδέλφων αὐτοῦ παρουσιάσθη πρὸ τοῦ «Μαυροδδαρθοῦτου», ᾧ ἐξέθετο τὰ πεπραγμένα, ἠρώτησε δ' αὐτὸν περὶ τοῦ πρακτέου, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν «Οὔρ» μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐνετείλατο αὐ- τῷ, ἵνα ἀναγγέλλῃ αὐτῷ τοῦτο ἐν καιρῷ ἵνα ἐκδώσῃ αὐτῷ τὰς δεύσας ὁδηγίας.

Ἐγένετο δὲ ἡ ἀφίξις τοῦ «Ἡιοῦλ Ζιβοῦ» εἰς τὸν κόσμον τῶν φώτων τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ τοῦ πρώτου μη- νὸς τῆς ἐαρινῆς περιόδου ἡμέρα ἑορτῆς παρὰ τοῖς Σαβαίοις καλουμένη «Δαηουβού Ηανίνου», ἣτοι ἡ ἐλάσσων ἑορτή. Δώδεκα δὲ ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἣτοι τῇ πρώτῃ τοῦ ἀκολούθου μηνὸς ἔτεκεν ἡ «Ροηάια» τὸ προσδοκώμενον βρέφος, ἣτοι τὸν «Οὔρ», ὅστις ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεπτύχθη, ὥστε κατέστη ἡγίας φοδερός. Τριάκοντα δὲ μηνῶν γέν- μενος ἠρώτησε τὴν μητέρα αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ εὐρί- σκετο ἐν ἐτέρῳ κόσμῳ, ἐξ οὗ αὐτῆ ἀνηπάγη ὀλίγας ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀχθεῖσα, ἐνθα οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ πλὴν αὐτῆς εὐρίσκετο. Ὁ δὲ ἐζήτησε νὰ μάθῃ τίς ἦν ὁ ἀρπάσας αὐτὴν καὶ στερήσας αὐτὴν τῶν συγγε- νῶν αὐτοῦ γνωριμίας ἵνα ἐκδικηθῇ ἐξ αὐτοῦ. Ἡ δὲ μήτηρ ἀπήτησεν: Μὴ ᾧ τέκνον μηδὲλως μελετᾷς τὴν ἐκτέλεσιν τοιούτων σχεδίων, διότι ἡμεῖς θεῖον κελεύσματι μετηνέχθημεν ἐνταῦθα. Πρὸς τούτοις δὲ ἐὰν οὐ θελήσῃς ἐκδικῆσιν νὰ λάβῃς παρὰ τοῦ ἀπα- γαγόντος ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τούτον, δὲν θέλεις κα- τορθῶσαι τοῦτο, διότι ἐκεῖνος εἶναι ἰσχυρότερός σου.

Τριάκοντα δὲ μηνῶν ἡλικίαν συμπληρώσαντος τοῦ «Οὔρ» μετέβη ὁ «Ἡιοῦλ Ζιβοῦ» πρὸς τὸν «Μαυροδ- δαρθοῦτου», καὶ γνωστὴν αὐτῷ κατέστησε τὴν γέν- νησιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ: «Πορευθεὶς εἰς τὸ «Ὀρδοῦ Δαηουέχου» λάβε τὰς ὑπὸ τοῦ θεοῦ παραγγελλθείσας ἐπτὰ ἐκ κόνεως δράκας. Παραλα- βὼν δὲ καὶ τὸν «Οὔρ» ἀρχὴν ποίησον ἐκ τῆς πρώτης δράκας πλάττων ἐξ αὐτῆς τὴν σιδηρᾶν γῆν ἐφ' ἣς στήσεις τὸν «Οὔρ». Ὑστερον δὲ κτίσας τὰς ἄλλας ἐξ γαίας ἐπίθεσ αὐτὰς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Ἀπελ- θὼν δὲ ὁ «Ἡιοῦλ Ζιβοῦ», ὡς προσέταξεν αὐτῷ, καὶ λαβὼν τὰς ἐπτὰ δράκας μετέβη εἰς τὸ σιδηροῦν μέγα- ρον. Μέλις δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα τοῦ «Οὔρ»

ἀνεγνώρισε πάρχυτα, ὅτι ἐκεῖνος ἦν ὁ αἰχμαλωτίσας τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ἄμα ὄρμησε κατ' αὐτοῦ ἵνα φονεύσῃ αὐτόν. Ἄλλ' ὁ «Ἡιοῦλ Ζιβοῦ» ἐξέπεμψε κατ' αὐτοῦ φῶς οὐράνιον θάμβους ἐμπλήσαν τὸς ὀφθαλμούς αὐτοῦ. Ἀπαγαγὼν δ' αὐτὸν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς τὸν διὰ τὴν δημιουργίαν προσδιο- ρισμένον τόπον, ὅστις ἦτο μεγάλη ἔκτασις ὑδατῶρε- κτος, ἔλαβε πρῶτον τὴν ἐκ σιδήρου δράκα, ἣν ἔρριψεν ἐν τῷ ὕδατι ἐπιψιδυρήσας λόγους τινὰς καὶ παρα- χρῆμα μετέβλεπεν αὐτὴν εἰς γῆν σιδηρᾶν, λαβὼν δὲ τὸν «Οὔρ» ἔστησεν αὐτὸν ἐπ' αὐτῆς. Ὁμοίως δὲ πράξας διὰ τῶν λοιπῶν ἐξ δράκων, λαβὼν τὰς ἐξ αὐτῶν σχηματισθείσας γαίας ἐτοποθέτησεν αὐτὰς τὴν μίαν κατόπιον τῆς ἄλλης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ «Οὔρ» στήσας παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ καὶ τὴν «Ρο- ηάια» τὴν μητέρα αὐτοῦ.

* *

Λήξας δὲ ὁ «Ἡιοῦλ Ζιβοῦ» τῆς δημιουργίας τῶν γηίνων στρωμάτων μετέβη πρὸς τὸν «Μαυροδδαρθοῦ- του» καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὰ πεπραγμένα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο νῦν καὶ ἔναρξιν ποίησον τῆς τῶν ἐπτὰ οὐρανῶν δημιουργίας, ὧν ὁ πρῶτος δέον ἀπέχειν δωδεκακισχιλίους παρασαγγῶν ἀπὸ τῆς γῆς. Λήξας δὲ τῆς τούτων δημιουργίας λάβε ὀλίγον ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς, καὶ ποτίσας ἐξ αὐτοῦ τὴν «Ροηάια» ἀ- πάγγειλον τὰς ἐξῆς τρεῖς μυστηριώδεις λέξεις: «Chamchamial, Doumdoumiäl, καὶ Ijdahial», ἡ δὲ συλλαβούσα πάρχυτα γεννήσῃ ἐτέρους ἐπτὰ υἱούς, οἵτινες θέλουσιν εἶσθαι ἐπτὰ πλανῆται. Ἐπι- χέας δὲ ἐπὶ τῶν πλανητῶν τούτων τὸ φῶς θέλεις τοποθετήσῃ αὐτοὺς ἐπὶ ἀρμάτων.

Ὁ Ἀρχιμ. ΗΛΙΑΣ ΔΙΠ.

(ἀκολουθεῖ).



ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Ἡ καθολικὴ ἱστορία ἔθνος τινος περιλαμβάνει πολλοὺς καὶ διαφόρους κλάδους. Πρωτίστην θέσιν κατ' ἐμὴν γνώμην μεταξὺ τούτων κατέχει ὁ Γλωσσικός. Οὗτος εἶναι διφυῆς διαιρούμενος εἰς δύο μέρη οὐχὶ ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων ἀλλὰ συμφυῆ οὕτως ὥστε τὰ μὲν προὔποθετεῖ τὸ δέ. Εἶναι δὲ ταῦτα τὸ μορφολογικὸν καὶ τὸ σημαντικὸν ἢ ση- μασιολογικόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ τὸν κορμὸν ὃν περιβάλλει ποικίλη καὶ διάφορος ἀμψίσεις σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὴν φυσικὴν καὶ πρωτο- γενῆ τοῦ κορμοῦ σύστασιν. Ἀμφοτέρων ἡ ἐξέτασις εἶναι σπουδαία, διδακτικὴ καὶ ἀπαραίτητος οὕτως εἶπεν διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἂν θελήσωμεν νὰ ἀξιώσω- μεν προσοχῆς τὰ λεγόμενα τοῦ νομοθέτου Χαρώνδα

νομοθετοῦτος «τοῦ μὲν ζῆν τὴν φύσιν αἰτίαν ὑπολη- πτέον, τοῦ δὲ καλῶς ζῆν τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων συγ- κειμένην παιδείαν».

Ἄλλ' ἐν τῇ βιολογικῇ καὶ ψυχολογικῇ ἐξετάσει ἔθνος τινὸς μεγάλην ἔχει σπουδαιότητα ἢ σημασιο- λογία διότι ἡ ἐξέλιξις αὐτῆς παρέχει εἰς τοὺς ἐξετάζον- τας ἔθνος τι ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις ποικίλα φαινόμενα τὰ ὁποῖα μαρτυροῦσι τὴν κατὰ βαθμίδας βαίνουσαν πολιτικὴν αὐτοῦ ἱστορίαν. Τὰ ἦδη καὶ ἔθνος, ἢ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ πρόδος, ὁ χαρακτήρ, ἢ τοιάδε καὶ τοιάδε τῶν ἀποτελούντων τὸ ἔθνος ἐκεῖνο κλίσις, πάντα ταῦτα ἀπαστράπτουσι ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ. Ἀρκεῖ ὁ ἐρευνητὴς νὰ ἦ προσεκτικός, ἀρκεῖ μετ' ἐπισταμένης καὶ μεθοδικῆς παρατηρητικότητος νὰ βαίνει ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ ἵνα ἡ κριτικὴ ἀσφαλῆς τῶν πολλαπλῶν φαινομένων τὰ ὁποῖα πα- ρουσιάζει ἡ γλώσσα.

Ἡ ἐπιστήμη αὕτη, ἣτις εἶναι καινοφανῆς ἦτο σχε- δὸν ἀγνωστος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ μόνον σποραδικὰ σημεῖωματα εὐρίσκειται παρ' αὐτοῖς. Καὶ ἡ μορφολο- γικὴ ἱστορία γλώσσης τινὸς εἶναι ἐπίσης σπουδαία ἀλλ' αὕτη ἔχει μεγαλυτέραν σχέσιν πρὸς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν ἔθνος ἢ πρὸς τὰ λοιπὰ αἰτία. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ εἰς τὴν μορφολογικὴν κατάστασιν γλώσσης τινὸς μεγάλης ἐπιδρῶσιν ἐξωτερικαὶ συνθη- και, ἀλλ' ἡ σημασιολογία προκύπτει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ- στον ἐκ τοιούτων ἐπιδράσεων ἃς ἀνευρίσκει ὁ ὀξυδε- ρκὴς παρατηρητὴς. Καὶ πολλάκις λέξις τις ἐν τῇ σημασιολογίᾳ αὐτῆς ἀποτελεῖ σειρὰν μεταβητικῶν σταθμῶν, αἵτινες ἀνευρίσκονται ἐν τῇ πολιτικῇ τοῦ ἔθνους ἱστορίᾳ.

Καὶ ὅπως σειρὰ τις νομισμάτων μιᾶς ἀρχαίας πό- λεως φανερώνει τοὺς διαφόρους πολιτικούς, θρησκευτι- κούς καὶ κοινωνικούς σταθμούς αὐτῆς, οὕτω συμβαίνει πολλάκις νὰ φανερῶνται αὐτὰ ταῦτα καὶ μίᾳ μόνῃ λέξει. Ἀ. χ. ἐν τοῖς νομίμασι τῆς πόλεως Ἀπτεράς (πόλεως τῆς Κρήτης) φέρονται σύμβολα διαδοχικὰ γυνή, πρόσωπον ἡμῶς, τοξότης, βουξ, αἶξ, ναῦς κτλ. ταῦτα παριστῶσι τὴν πολιούχον θεάν, τὸν ἰδρυτὴν αὐτῆς, τὸ σύνθημα ἐπάγγελμα, τὸν γεωργικόν, τὸν ποιμενικόν βίον, τὴν ναυτικὴν κτλ. Ταῦτα δὲ τὰ νο- μίσματα δὲν εἶναι σύγχρονα ἀλλὰ διαφόρων ἐποχῶν. Τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς λέξεις. Ἀ. χ. Ἡ λέξις παρὰ καλῶ σημαίνει καλῶ τινα πλησίον μου. Τὴν σημασίαν ταύτην διειρήσεν ἡ λέξις ἐφ' ὅσον καὶ ἡ Ἑλλάς διειρήσεν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς. Ἄλλ' ἀφ' ἣς ἐποχῆς ἐδουλώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡ λέξις ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ τὴν σημασίαν τοῦ ἰκε- τεῦειν, ἣτοι μετεχειρίζοντο τὴν λέξιν μόνον οἱ ἔχον- τες ἀπόλυτον ἀνάγκην τινὸς καὶ ἀδυνατοῦντες νὰ ἐπιβληθῶσιν αὐτῷ διὰ διαφόρους λόγους, ἐπομένως ἡ ἐκαλεῖτο ὁ κατακτητὴς ὑπὸ τινος πρὸς βοήθειαν καὶ ἀποτροπὴν κινδύνου σοδαροῦ, ἢ ἐπειδὴ ὁ κατα- κτητὴς ἐπέβλεπε βίαν καὶ αὐθαιρεσίαν εἰς τὸν ὑπό- δουλον ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ προσκαλέσῃ μετὰ παρα- κλήσεων τὸν ἄπορον αὐτοῦ γείτονα εἰς βοήθειαν. Ἐν- τεῦθεν τὸ ρῆμα παρὰ καλῶ κατήνησε νὰ ση- μαίνει ἰκετεῦειν.

Καὶ δὲν μανθάνει ταῦτα μόνον ὁ ἐρευνητὴς τὴν ἱστο- ρίαν τῶν λέξεων ἀλλὰ συγκρίνων ταῦτοσημάντους λέ- ξεις δύο συγγενῶν ἢ οὐ ἔθνων ἀνευρίσκει τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτήρος καθ' ἑλῶ αὐτῶν. Π. χ. ὁ οὐλοσ καὶ servus στρατηγὸς καὶ prator συμπόσιον καὶ convivium, χαίρει καὶ vale. Ἐκ τούτων συγ- κρινόντες τὰς δύο τελευταίας λέξεις εὐρίσκομεν τὴν μὲν ἀφορῶσαν εἰς τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ τὴν εὐεξίαν, ἣτις εἶναι οὐσιώδης καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὸν στρατιωτικὸν τοῦ ἀτόμου βίον, τὴν δὲ χαίρει καὶ ἀπο- βλέπουσαν εἰς τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἕλληνες εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἀποτελέσματα οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰς αἰτίας. Οἱ μὲν ζη- τοῦσιν εὐρωστίαν οἱ δὲ καλὴ καρδίαν. Ὁ μὲν Ῥωμαῖος εἶναι ἐργατικὸς φιλόπονος καὶ στρατιωτικός, ὁ δὲ Ἕλληνας εἶναι φαειρός, φιλόγελος καὶ διαχυτικός. Ἐκεῖνοι ἐφάνησαν ἀνώτεροι εἰς τὰ ἔργα, ἄτινα ἀπαι- τοῦσι σωματικὴν ῥώμην, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐδείχθησαν ὑπέρτεροι εἰς τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἐπιτελοῦνται διὰ πνευ- ματικῶν δυνάμεων. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐδούλωσαν τὸ σῶμα, οἱ δὲ Ἕλληνες ὑπέταξαν τὸ πνεῦμα. Ἐκεῖνοι θὰ ἠφανίζοντο ἄμα τῇ πτώσει τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μεγαλείου, ἐὰν δὲν ἐμφοροῦντο ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἐπέζησαν παρ' ἑλῶς τὰς δουλώσεις.

Συνωδὰ πρὸς ταῦτα εἶναι καὶ τὸ συμπόσιον καὶ convivium. Ἐν τῷ convivium ἐπικρατεῖ ἡ ἔννοια τῆς συμβιώσεως ἐν ἣ ἀμύζει ἡρεμὸς νηφάλιος καὶ πολιτικὸς βίος, ἐν δὲ τῷ συμποσίῳ ἰδιάζει ἡ ἔννοια τῆς ἀπολαύσεως, ἐνθα εἰσχωριάζει ὁ εὐτράπελος ὀρ- γαστικὸς καὶ θορυβώδης βίος. Ἐκεῖ ἀρχεῖ ἡ ἰδέα τῆς συντηρήσεως ἐνταῦθα δεσπόζει ἡ ἔννοια τῆς γη- θουσύνης. Οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἀρχὴν, οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ τέλος. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ εὐω- χούντο, καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐπίνον. Ἄλλ' οἱ μὲν ἐφρό- νουν ὅτι κύριος σκοπὸς τοῦ συμποσίου εἶναι τὸ ἐσθλεῖν καὶ δέον τὰ καταναλίσκεται ὁ μείζων χρόνος εἰς τοῦτο, οἱ δὲ Ἕλληνες τὸ πίνειν. Διὸ καὶ ὁ περὶ τὸν πάτον χρόνος ἔδει νὰ ἦ μᾶλλον μακρὸς καὶ ἀπεριόρι- στος. Διὰ τοῦτο καὶ παρ' Ὀμήρῳ δὲν εὐρίσκομεν φαγητὸν ἀνευ οἴνου. Καὶ αὐταὶ αἱ τοῦ Ἀλκίνοῦ θε- ραπειαινίδες αἱ μεταβάσαι μετὰ τῆς Ναυσικᾶς πρὸς πλύσιν τῶν ἐνδυμάτων φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν οἶνον. Οἱ δὲ παρὰ τὴν Τροίαν στρατιώται εἶχον ἀπόλυτον τοῦτου ἀνάγκην. Ὅθεν ὀλκάδες φορητοὶ ἐκόμενον ἔτησίως τὸν ἀπαιτούμενον οἶνον ἐκ τῶν περικειμένων νήσων εἰς τὸν πολιορκουόμενον πόλιν Ἑλληνικὸν στρατὸν. Ἄλλως τε πῶς θὰ ἐπήρχετο ἡ χαρὰ ἢ εὐθυμία καὶ ἡ λησμοσύνη τῶν βιωτικῶν θλίψεων ἀνευ τοῦ θεοῦ δώρου τοῦ Βάκχου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν ἀρχιῆθεν σοδαροί, νήφοντες, περιεσταλμένοι καὶ ἀσθη- ροὶ τὸ ἦθος, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸ πλεῖστον ἦσαν χαρωποί, γηθόσυνοι, ζωηροὶ καὶ ἀνειμένοι. Τοὺς θεοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐχαρακτήριζεν ἡ αἰδημοσύνη, ἡ ἐμδρ- θεια καὶ ἡ σκυθρωπότης, ἐνῶ οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου ὠργιάζον, εὐωχούντο καὶ γέλωτα ἀσβεστον ἐγέλων.

Αἱ λέξεις λοιπὸν εἶναι κάτοπτρον κρυσταλλῶδες, ἐν ᾧ ἀπεικονίζεται ὁ βιωτικὸς, κοινωνικὸς καὶ πολι- τικὸς βίος ἐνός τινος ἔθνους καὶ εἰδικώτερον φυλῆς

τινος τοῦ ἐν λόγῳ ἔθνους. Ἐάν τις θελήσῃ νὰ παρὰ δόλῃ τὸ μορφολογικὸν καὶ σημαντικὸν εἶδος τῶν λέξεων ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς διαλέκτοις θὰ ἀνεύρῃ τὴν φυλετικὴν διαφοράν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ Ἰόνων, Αἰολέων καὶ Δωριέων.

Τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ σήμερον εἰς τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα ἅτινα μεταχειρίζονται οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων χωρῶν ἐνδὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους. Τὰ ἰδιώματα αὐτά, ὡς περ αἰγλήσασα καὶ φωτεινὴ εἰκὼν, παριστῶσι τὰς συνθηκὰς, τὰς ἀρχάς, τὸν χαρακτῆρα, τὰ φρονήματα καὶ τὰς τάσεις τοῦ λαοῦ τούτου. Ἀ. χ. ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρκεῖ, φθάνει, ὁ Κρητικὸς λαὸς ἔχει εὐχρηστον καὶ τὸ ρῆμα διοικῶ = δικῶ (ἢ δαικῶ). Τοῦτέστι τὸ πολιτικὸν τοῦτο ρῆμα εἰσαχθὲν εἰς τὴν ἰδιωτικὴν χρῆσιν ἔλαβε τὴν σημασίαν ταύτην.

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἔργον ὡπωςδῆποτε δυσχερὲς παρουσιάζει ἡ διοίκησις λαοῦ, οἷος ὁ Κρητικὸς. Διὰ καὶ τὸ ρῆμα τοῦτο ἔλαβε τὰς ἀνωτέρω μεταφορικὰς σημασίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀγέρωχος καὶ ἐλευθέριος χαρακτῆρ ἀπῆτησεν αὐστηρὰ μέτρα πρὸς διοικήσιν καὶ χαλιναγωγίαν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ ρῆμα κ υ β ε ρ ῶ περιέπεσε εἰς τὴν σημασίαν νὰ σημαίνῃ ἐξοικονόμησιν καὶ σωτηρίαν ἀπὸ ἐπαχθῶν τοῦ ζυγοῦ ἐνοχλήσεων ἢ θεραπείαν τῶν πολυειδῶν στερήσεων τοῦ ἀτόμου.

Πολλάκις δὲ ἀκούει τις καὶ σήμερον ἀκόμη τοὺς Κρητικὰς ὑπὸ τύπον φιλοτιμίας νὰ εὐχῶνται πρὸς ἀλλήλους καλὴν κυβερνήσιν, κληρονομικὴ εὐχή, ληφθεῖσα ἀπ' ἧς ἐποχῆς ὁ δύστηνος Κρητικὸς λαὸς ἐκάμπτετο ὑπὸ τοῦ ἐπαχθοῦς τῆς δουλείας βάρους.

Ἐν τῇ σημαντικῇ τῶν λέξεων δυνάμει μεγάλην σπουδαιότητα ἔχει ἡ ομοιότης ἐφ' ἧς ἐρεῖδεται ἡ μεταφορά. Καὶ ὅπως ἐν τῇ μορφολογίᾳ ἔχει ἰσχυρὰν δυνάμιν πρὸς ἀφομοίωσιν τῶν τύπων ἢ ἀναλογία, ἣτις δύνανται νὰ ἀναπτυχθῇ εἴτε ἐν τῇ μερικῇ τῶν τύπων ομοιότητι, εἴτε ἐν τῇ σημασιολογικῇ συγγενείᾳ, εἴτε καὶ ἐν τῇ ἀντιθέσει, οὕτω καὶ εἰς τὴν σημασιολογίαν μεγάλως συντελεῖ ἡ καλουμένη μεταφορά. Ταύτης ὅμως δέον πάντοτε νὰ γίνεται συνετὴ καὶ λογισμένη χρῆσις ἵνα μὴ περιπίπτωμεν εἰς τὴν λεγομένην κατὰ χρῆσιν. Ἀμφότεροι εἶναι εὐχρηστοὶ τοῦ λέγειν τρόποι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' εἶναι δυνατόν πολλάκις νὰ μᾶς ὠθήσωσιν εἰς ὑπέρμετρον χαρακτηρισμὸν ἔθνους τινὸς καὶ νὰ ρίψωσιν ἡμᾶς εἰς αἰσθητικὰ πλημμυλῆματα.

Αἱ πλείστα δὲ τῶν λέξεων ἔχουσι καὶ μεταφορικὴν σημασίαν, ἐνῶ καταχρηστικῶς λαμβάνονται πολὺ ὀλίγα. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν λέξεων ἐμφανίζεται ἡ κυρία σημασία καὶ αἱ μεταφορικαὶ αἴτινες ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους περιόδους καὶ ἀποτελοῦσι τὰς διαφόρους περιπετείας ὡς κατὰ τοὺς αἰῶνας ὑφίστανται αἱ λέξεις.

Κατὰ τὴν περιπέτειαν δὲ ταύτην εἶναι ἐνδεχόμενον λέξεις τις νὰ ἐλθῇ εἰς σύγκρουσιν πρὸς ἄλλας συγγενεῖς σημασιολογικῶς καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ αὐτῶν ὄλων ἐν τῷ ἀμοιβαίῳ ἀγῶνι ἐκείνῃ, ἣν ἐπέβαλε ἀρχουσα δύναμις καὶ ἐξουσία κρατοῦσα ἢ ἐκείνη, ἣτις εἶχε περισσοτέραν διάδοσιν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ἢ

ἐξεπροσώπει ἰσχυρὰν ἀνάγκην, ἢ ἰδίαζε μᾶλλον εἰς τὸν χαρακτῆρα. Ἀναγράφοντες τὴν ἱστορίαν ὀλίγων λέξεων ἐξ εὐρυτέρας συλλογῆς θὰ προσπαθῆσωμεν νὰ παραστήσωμεν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω.

Ἀγγορεῖα-ἀγγορεῖα τὸ ρῆμα ἀγγορεῖω παρήχθη ἐκ τῆς λέξεως ἀγγορος ἢ ὁποῖα ἦδη εἶναι ἀχρηστος καὶ μόνον εἰς τινὰς τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἀπαντᾷ. Ἡ λέξις λοιπὸν ἀγγορος εἶναι νόμισμα ἀρχαϊκὸν ἕπερ ἔχει τὴν ἀξίαν αὐτοῦ μόνον ἐν τοῖς λεξικοῖς ἐν οἷς εὐρηταὶ ἀποκεκρυπταμένη. Ἀμφότερα τὰ ἐξ αὐτῆς παράγωγα εὐχρηστοῦσι σήμερον παρ' ἡμῖν μετὰ τῆς αὐτῆς σημασίας ἣν εἶχε καὶ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ. Καθὼς δὲ παραδίδεται ἡμῖν ἡ λέξις ἀγγορος εἶναι Περσικὴ σημαίνουσα γραμματοκομιστὴν ἢ ἀγγελιαφόρον ἐφιππον ἵνα δὲ ταχύτερον διανύονται αἱ ἀποστάσεις καὶ συντομώτερον διαδιδάσκονται αἱ βασιλικαὶ διαταγαὶ εἶχον ἰδρυθῆ διάφοροι σταθμοὶ ἐν οἷς παρέμενον ἀγγαροί. Οὗτοι δὲ λαμβάνοντες διαδοχικῶς παρ' ἀλλήλων τὰς ἀγγελίας ἐκόμενον ταχύτερον αὐτὰς εἰς τὸν πρὸς ὃν ἔρον.

Ἄλλοτε δὲ δὲν μετεδίδετο διαδοχικῶς ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἀγγορος ἐλάμβανεν ἐκ τῶν εἰρημίων σταθμῶν ἵππους εὐδρόμους καὶ ὑγιεῖς ὅπως ἐκπληρώσει ὡς ἐλαβεν ἐντολὰς. Ὁ Αἰσχύλος ὅστις προσπαθεῖ διὰ τῶν λέξεων νὰ παραστήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα ζωντανὰ καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὰ μεγαλοπρεπέστερα, καλεῖ μεταφορικῶς ἀγγαρον τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἕπερ ἀνακαίόμενον ἐν διαφόροις σταθμοῖς ἀντικαθίστα τὸν σημερινὸν ὀπτικὸν τηλεγράφον καὶ ἐχρησίμευεν ὡς τηλεπομπὸς εἰδήσεως γεγονότος τινός.

Ὁ τρόπος δὲ οὗτος τῶν τηλεγραφικῶν εἰδήσεων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου εὐχρηστοί παρὰ τοῖς Ἑλλησι. Διὰ τοῦτο ἀναγινώσκοντες τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ἀπαντῶμεν πολλαχού τὴν φρυκτωρεῖαν καὶ τοὺς πυρσοὺς σημεῖα τηλεγραφικὰ.

Ἄλλ' ἡ λέξις ἀγγορος ἐκτὸς τῆς εἰρημίνης σημασίας σημαίνει καὶ τὸν πρ ε σ β ε υ τ ἦ ν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θεόπομπος. Πρῶτος δὲ ὅστις μετεχειρίσθη τὴν λέξιν ἀγγορος εἶναι ὁ Ἡρόδοτος. Καὶ ἦτο πολὺ πιθανὸν ὁ Ἡρόδοτος ὅστις ἦτο κάτοικος τῆς Ἀλικαρνασσοῦ καὶ ὅστις εἶχεν ἐλθῆ εἰς πολλαπλὰς σχέσεις μετὰ τῶν Περσῶν νὰ παραλάβῃ ἐκ τῆς Περσικῆς συνθηκῆς τὴν λέξιν ταύτην, ἐάν δὲν εὕρεν αὐτὴν ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς κατοίκους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἵτινες ἦσαν ὑπόδουλοι τῶν Περσῶν. Οὕτως ἢ ἄλλως ἢ Περσικῆ δυναστεία εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὴν λέξιν ταύτην καθὼς πολλὰς ἄλλας, ἢ ὁποῖα ἐξελληνισθεῖσα παρήγαγε καρποὺς ἀξίους τοῦ ὀνόματος τῆς. Αἰτίαι οἱ ἀγγοροὶ οὗτοι ἀνάγκης τοῦτο καλοῦσης πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τινὰ ἐκ τῶν ἰδρυμένων σταθμῶν ἡγγάρευον τῶν ἀλλων τὰ ζῶα καὶ μάλιστα ἐάν ἀνήκον εἰς τοὺς ὑπόδουλους. Τῆς περιπτώσεως ταύτης ἐφαρμοζομένης πανταχοῦ ἐν ἐμπολέμῳ καταστάσει, ἐν εἰρήνῃ δὲ πολλαχού πρὸς ἐκτέλεσιν ὀρισμένων δημοσίων ἔργων, ἔχομεν οἱ Κρητῆς λυπηρὰς ἀναμνήσεις ἐπὶ τῆς ἐνετοκρατίας καὶ τουρκοκρατίας. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἐνετοκρατίας ἦτο δικαίωμα ἢ ἀγγορεῖα τοῦ ἀρχόντος μόνον ἢ τῆς πολιτείας. Ἐπὶ δὲ τῆς τουρκοκρατίας τοῦ δικαίου-

ματος τούτου ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ πάντων τῶν πιστῶν κατὰ τῶν ἀπίστων. Οὐαὶ δὲ εἰς τὸν χριστιανὸν ἐκείνον ὅστις εἰσῆρχετο εἰς τὰς πόλεις ἀνευ τῆς προστασίας ἰσχυροῦ πάτρωνος Γενιτσάρου. Ἡ δύνατο νὰ ἀλλάσῃ καθ' ἑαυτὴν κύριον μέχρις ὅτου ἠδύκεν ὁ τελευταῖος καμπτόμενος ὑπὸ τῶν δεήσεων τοῦ ἐν ἀγγορεῖα ἀπίστου νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτῆς καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως πρὸς συνάντησιν τῶν οἰκείων, οἵτινες ἀνυπόμνοι περιέμενον τὴν ἐλευσίαν του. Διὰ τοῦτο ὁ σύζυγος χωρίζομενος τῆς συζύγου ἠσπάζετο αὐτὴν καὶ τοὺς λοιποὺς οἰκείους διότι ἠγγύει ὅποια τύχη περιέμεν αὐτόν. ὑπῆρχον δὲ οὐκ ὀλίγοι χωρικοὶ οἵτινες δὲν ἐγνώριζον τὰς πόλεις ἐμῆ μακρόθεν. Ὁ πάππος μου καίπερ διετέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν ἰσχυροῦ Γενιτσάρου μεθ' οὗ συνετήρει πολυάρθρον αἰπόλιον ἀπαξ καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον εἰσῆλθεν εἰς Χανία ἀφ' οὗ ἐξησφάλισεν ἐκ τῶν προτέρων καὶ τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἐξοδον αὐτοῦ.

Αἱ λέξεις λοιπὸν ἀγγορεῖω καὶ ἀγγορεῖα λέγονται ἐπὶ πάσης ὑπηρεσίας ἣτις ἐπιβάλλεται βία καὶ ἀνευ τῆς οἰκείας συγκατανεύσεως τοῦ ὑπηρετοῦντος. Ἄρα αἱ λέξεις εἶναι δηλωτικαὶ σημασίας ἣν ἐπέβαλλε καὶ ἐπιβάλλει αὐθαιρεσία καὶ παράνομος τοῦ ἰσχυροτέρου ἐπιτακτικῆς βούλησις, καὶ ἡ αὐθαιρεσία αὕτη ἀπέθη παλαιότερον δικαίωμα προνομιούχου τοῦ κρατοῦντος. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ χωρίον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου. «Τοῦτον ἡγγάρευον ἵνα ἀρῇ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ» ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ προσκτάται ἡ σημασία καὶ βίαιον χαρακτῆρα καὶ σατραπικὸν λεγομένης ἐπὶ παντός (παρβλ. Ματθ. 5, 41). Ἄν καὶ ἡ λέξις ἀγγορεῖω καὶ ἀγγορεῖα ἀπαντῶσιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν οὐχ ἦττον ἢ μείλια τοῦ Σουῖδα ἀποδεικνύει ὅτι ἦσαν εὐχρηστοὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καθ' ὅλου συνθηθεῖα συνθηθεῖται μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ μεταδοθεῖσαι δὲ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΝΤΑΔΑΚΗΣ

Καθηγητὴς ἐν τῷ Ἀθερῶφειῳ Γυμνασίῳ.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΜΕΤΑΞΥ τῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἰταλικῇ φιλολογίᾳ διαπρεπόντων τανῶν συγγραφέων εἰς πρώτην θέωρεται ὁ Ἀντώνιος Fogazzaro, διὰ τὸ διάλαμπον αὐτοῦ ἔξοχον πνεῦμα, τόσῳ ἐν τῇ ποιήσει ὅσῳ τε καὶ ἐν τῇ μυθιστοριογραφίᾳ. Γεννηθεὶς τῷ 1842, ἐν Βικεντίᾳ, δὲν ἐδράδυνε, μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς, νὰ δημοσιεύσῃ δοκίμιά τινα φιλολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ, ἅτινα ἅμα φανεροῦντα τὴν ἐμβριθῆ καὶ ἐκτακτον αὐτοῦ μεγαλοφυῖαν, τῷ προεμήνυσον εἰς λίαν προσεχῆς μέλλον τιμὴν καὶ δόξαν ἐν τῇ τῶν λογίων πολιτείᾳ.

Προκειμένου δὲ νῦν νὰ ἐξετάσωμεν ὅσον ἐνεσσι καὶ δι' ὀλίγων ποίας τινος φύσεως εἶναι τὸ αἰσθητικὸν ἐπικρατοῦν ἐν τῷ ὄλῳ τοῦ Fogazzaro ἔργῳ, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι τοῦτο εἶναι θρησκευτικὸν σύννεμα δὲ ἐξέλιξιν τινα πεπονηδὸς καὶ οὐτινος τὴν θεωρίαν ἐξήγησε νὰ διατυπώσῃ ἐν τινι φιλοσοφικῷ αὐτοῦ ἔργῳ «Le Ascensioni umane» ἐπιγραφόμενον. Δέον δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἐάν τὸ ἐνυπάρχον ἐν τοῖς μυθιστορήμασι τοῦ Fogazzaro προρηθὲν αἰσθητικὸν προσδίδει τούτοις ἰδιαίτερον τινα χροῖαν, δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπαυξάνον πλείτερον τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ὁ αὐστηρὸς τρόπος καθ' ὃν κατανοεῖ ὁ Fogazzaro τὸ τῆς τέχνης ἔργον καὶ οὐτινος ἄλλως τε, οὐδέποτε ἐξετράπη, τοσοῦτον ἀριδύτως ἐν τοῖς μυθιστορήμασι αὐτοῦ καταφαίνεται, ὥστε δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι τὰ ἐν αὐτοῖς δρώντα πρόσωπα παρέχουσιν ἡμῖν εἰκόνα τῆς ἰδέας, ἣν οὗτος ἔχει περὶ τοῦ ἐμφύχου τῶν αἰσθημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων δέον νὰ πρωτεύωσιν ἡ πίστις, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ ἡ παντελής πρὸς τὸν πλησίον ἀφοσίωσις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αὐταπαρνησία ὡς τοῦτο ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἀριστουργήματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφόμενῳ Daniel Cortis (1885) ἐν ᾧ ὁ ἔρωσ δύο ὄντων, ἐάν οὗτος ἢ πνευματικὴ ἔνωσις δύο ψυχῶν, εὐρίσκει τὸ ζῶσιμον αὐτοῦ ἐξηγυνησμένον ὑπὸ τινος ἰσχυρᾶς θελήσεως ἀνευ τῆς ὁποίας ἀναγκαίως πως ὑποκύπτει.

Ἐνὶ λόγῳ ὁ Fogazzaro καὶ δεδομένου ὅτι ὑπάρχει τὸ πεπρωμένον, κατ' οὐδὲν παραδέχεται ἀναγκαίαν καὶ προκαθεστηκυῖαν τὴν πράξιν τῆς βουλήσεως, ἣτις τῷ κακῷ συναινέει, ἀπ' ἐναντίας δὲ φρονεῖ, ὅτι ἡ θεία πράξις εἶναι ἐκείνη ἣτις διὰ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῆς ἐπάγει τὴν τε ἀνθρωπίνην.

Ἐν τῷ Piccolo mondo Antico (1896) πρόκειται περὶ δύο ὄντων, ἅτινα ἐν ἦσαν ἠνωμένα, θὰ ἀπέτελλον τὴν ἰδανικὴν συνείδησιν. Ἐν τῷ μυθιστορήματι τούτῳ ἢ μὲν Luisa εἶναι ἡ θελήσις ἀνευ τῆς πίστεως ὁ δὲ Franco εἶναι ἡ πίστις ἀνευ τῆς θελήσεως, δύο τύποι ἀντίθετοι, οἵτινες συναντῶνται καὶ συμπληροῦνται ἐν τινι μεγάλῃ ἀλγηδόνι, ἐν τινι μεγαλοφανεῖ ἐνθουσιασμῷ οἷα ἡ ὀδύνη καὶ ὁ πάτριος ἐνθουσιασμός. Καὶ ἐν τῷ αὐστηρῷ τούτῳ τῆς ζωῆς νόμῳ δὲν ἔγκειται, ἐπιλέγει ὁ Ferrari, ἡ μόνη ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ Fogazzaro, ἕπερ κυρίως διακρίνεται καὶ διὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ ἀξίαν καὶ διὰ τὸ ὑγιεῖς τῆς τέχνης ἰδεῶδες. Καὶ ἐν μὲν τῷ «Daniele Cortis» βλέπομεν ἐν ἔρωτα χάριν τοῦ καθήκοντος ἠρωϊκῶς θυσιαζόμενον, ἐν δὲ τῷ Piccolo mondo moderno— τοῦδ' ἕπερ συκινεῖ καὶ συνταράττει ἡμᾶς βαθέως— τὸν Piero Maironi ἀμφίροπον μεταξὺ τῆς πίστεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, μεταξὺ τῆς θρησκείας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς καὶ τῆς τῶν κληρικῶν δῆλα δὴ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀπ' ἧς ὀλονὲν ἀποσύρεται ἡ ζωὴ, καὶ ἐν ἣ τὰ πάντα εἰσὶν ἀπηρχαιωμένα, ταλαντευόμενον τέλος μεταξὺ τῆς ἀλύσεως, τῆς φοβερᾶς διὰ τὸ ἀδιάρρηκτον αὐτῆς, ἣτις τὸν προσδέει εἰς μίαν παράφροναν καὶ τοῦ ἰσχυροῦ, τοῦ ἀκαταμαχῆτου πάθους τοῦ παρασύροντός αὐτὸν πρὸς τὴν Ἰωάνναν Dessale

του συνδέοντος αὐτὸν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιθυμίας ὄντων αἰσθησέων καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ προξενούντος αὐτῷ ἀνθρώπου ἐπὶ τῇ σκέψει ἡδονῆς ἀνευ ἔρωτος, τοῦ πληροῦντος ὅμως αὐτὸν ἀνεκφράστου ἡδονῆς ἐγκειμένης ἐν τῷ ἔρωτι.

Ἡ τοῦ Fogazzaro τέχνη εἶναι πάντως ἰδανικὴ, ἀμοιρος ὑπερβολῶν, εὐγενής, ἐξηκριβωμένη, ἀποφασιστικὴ καὶ ἀκλόνητος ἐν τῷ ὄν ἐπιδιώκει σκοπῷ, ἐν ᾗ ἐλλείπει, καὶ μὲν, τὸ ὑπερέψηλον τῆς φαντασίας οὐχὶ ὅμως ἢ ἀπλότης τῶν τρόπων καὶ ἢ πιθανότης.

Τὸ μυθιστόρημα «Piccolo mondo antico», θεωρεῖται διὰ τὴν ὁμαλὴν αὐτοῦ πλοκὴν, διὰ τὴν φυσικὴν τῶν γεγονότων ἐξέλιξιν, διὰ τὴν εὐφυῆ ἀλλὰ σίφωνα εὐτραπέλιαν, διὰ τὴν ἐμψυχῆ τῆς φύσεως γνῶσιν, ὡς τὸ μόνον ἐκ τῶν ἰταλικῶν μυθιστορημάτων τὸ μᾶλλον παρεμφερὲς τῷ ὑπὸ τοῦ διασήμου Alessandro Manzoni συγγραφέντι καὶ «I promessi sposi» ἐπιγραφόμενῳ μὲ τὴν ἐξῆς ὅμως διαφορὰν ὅτι ὁ Fogazzaro ἐπ' ὠφέλειαν αὐτοῦ θεωρεῖ τὸν ἔρωτα ὡς καλλιτεχνικὸν στοιχεῖον μεγάλης ἀξίας.

Τοῖς προημιονοθεῖσαι πονήμασι συγκαταριθμοῦνται καὶ τὰ ἐξῆς:

Malombra μυθιστόρημα (1881) Un pensiero di Ermete Torranza διήγημα (1882) Fedele (1887) Eva ποίημα (1892) Il mistero del poeta (1888) Per la bellezza di un'idea (1893) L'origine dell'uomo e il sentimento religioso, (1893) καὶ ἄλλα τινὰ ἃ παραλείπομεν ἐπ' ἴσης μεγάλης ἀξίας. Ἄμα περὶ ἄνθρωπον τὴν μικρὰν ταύτην βιογραφίαν τοῦ Fogazzaro, καλὸν ὡς καὶ ἄλλοτε ἐθεωρήσαμεν νὰ δώσωμεν ἐν μεταφράσει τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Νέας Ζωῆς λαμπρὸν τι τεμάχιον ἐπιγραφόμενον «Μόνον τὰ ὄπλα» καὶ ὑπερ ἀπεσπασάμεν ἐκ τινος πονημάτων ἔχοντος τὸν ἐξῆς τίτλον: «Sonatine Bizzarre» (παράδοξα μελίσματα).

ΜΟΝΟΝ ΤΑ ΟΠΛΑ;

Τῇ ἀληθείᾳ, δὲν δύναμαι νὰ μὴ συνταχθῶ τῷ καθ' ὅσον δῆποτε τρόπον τὴν εἰρήνην κηρύττοντι, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τοὺς καταδικάζοντας τὸν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἱερὸν ἀγῶνα, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δῆθεν ὁ πόλεμος ἀνέκαθεν ὑπῆρξε δι' ἔλα τὰ ἐμφυχα ἄντα, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μὴ ἐξαιρουμένου, ἰσχυρὸς τῆς προόδου παράγων. Ὁ πόλεμος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὀδύνη καὶ ἐάν φυσικὸς τις νόμος ἐξάγει ἐκ τῆς ὀδύνης ἀγαθόν τι, πάντῃ ἀδιαφοροῦμεν. Ὑπάρχει ὅμως καὶ νόμος ὑπέρτατος καταδικάζων ἡμᾶς νὰ ἀποθάνωμεν, καὶ ἀμφοτέροι οὗτοι οἱ νόμοι δύνανται νὰ ὡσι σωτήριοι εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐν ᾗ τὸ γε νῦν εὐρίσκειται καταστάσει, ἀλλ' οὗτοι δρῶσιν ὑπεράνω ἡμῶν, ἀνεξαρτήτως τῆς ἡμετέρας βουλήσεως καὶ δυνάμεως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως φέρουσι τὸ ἡλιακὸν ἡμῶν σύστημα διὰ τοῦ ἀπέριου τῶν οὐρανῶν εἰς ὅλους ἀγνωστον τύχην. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερός τις νόμος, ὅστις ἐνεφύσησε ἡμῖν τὸ πρὸς τὸν θάνατον καὶ τὴν ὀδύνην μῖσος,

ὅστις ἀπαιτεῖ, ἵνα διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀγάπης συντελέσωμεν κατὰ δύναμιν εἰς τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης, οὐ μόνον ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων. Θὰ ἦτο αὐτόχρομα μωρία πᾶσα ἀπειθεῖα πρὸς τὸν νόμον τοῦτον χάριν τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, χάριν κινήσεως οὐχὶ ὑφ' ἡμῶν διευθυνομένης, ὑπὸ διαφόρων καὶ δὴ ἀντιθέτων ἐνεργειῶν παραγομένης, ὑπὸ μηχανήματος τέλος ἔχοντος πλείσθ' ὅσους κινήτηρας καὶ ἀναστολεῖς, οἵτινες δέον πάντες νὰ λειτουργῶσι συμφώνως τῇ φύσει αὐτῶν.

Τὸ τῆς εἰρήνης ὄνομα, ἐν τούτοις, ἔχει τι τὸ τοσοῦτον ἄγιον, ὥστε δυσανασχετῶ δσάκις ἀκούω τοῦτο μᾶτην προφερόμενον. Ὁ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν πόλεμος εἶναι ἐξωτερικὴ τις κρίσις προκύπτουσα ἐκ τινος ἐσωτερικῆς αὐτοφθοῦς νόσου. Ἄνωφελής δὲ θεωρεῖται ἢ καταπολέμησις τῆς κρίσεως ταύτης, ὡς καὶ τῶν ἀμέσων αὐτῆς αἰτίων, ἐάν πρῶτον δὲν καταπολεμηθῇ ἐν ταῖς ῥίζαις αὐτῆς ἢ ἐνυπάρχουσα νόσος, καθ' ὃν τρόπον ἀνωφελής θεωρεῖται ἢ ἐπίθεσις καταπλασμάτων ἐπὶ τοῦ πελιδνοῦ ἐνδὸς ὑστερικοῦ δέρματος. Διὰ παρόμοιον τινὰ λόγον τὰ τῆς εἰρήνης συνέδρια φαίνονται τοῖς πολλοῖς μάταια. Τὰ σπλάγγνα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πάσχουσιν ὑπὸ φιλοπολέμου νόσου, διὸ καὶ χρῆζουσιν ἀνυπερθέτου θεραπείας πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὁποίας δέον νὰ ἐρευνησώμεν ποίας δυνάμεις ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῷ καταλλήλους ὁ κοινωνικὸς ὄργανισμός, ὅπως ἀντιδράσωσι κατὰ τῆς νόσου καὶ ἄς δυνάμεις πρέπει ἡμεῖς νὰ βοηθῶμεν καὶ νὰ διευθύνωμεν.

Ἡ οἰκονομικὴ κίνησις, ἢ πολλαπλασιασὶς μεταξὺ λαοῦ καὶ λαοῦ τῶν χάριν συμφέροντος σχέσεων, ἢ ὄλον ἐπὶ τὰ πρόσω ἀνάπτους τῶν ἐνεργητικῶν δυνάμεων αἰτινες πλειότερον χρῆζουσιν εἰρήνης, ἰδοὺ βεβαίως μία ἐκ τῶν σωτηρίων ἐκείνων δυνάμεων, ἣτις ἀπ' ἑαυτῆς ἐνεργεῖ μὴ ἔχουσα ἀνάγκην παρορμημάτων. Οὐχ ἦττον τῇ δυνάμει ταύτῃ, δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν ἔμμεσον βοήθειαν πολεμοῦντες πᾶν ὅ,τι παρακωλύει ἢ ἐπιβραδύνει τὴν πρᾶξιν αὐτῆς. Ἄς εἰπωμεν λοιπὸν, κάτω οἱ τελωνεῖαι καὶ φραγμοί, κάτω τὰ μονοπώλεια, κάτω πάντα τὰ πεδῶντα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας.

Ὑπάρχουσι δὲ σὺν τούτοις, δύο ἄλλαι μεταρρυθμιστικαὶ δυνάμεις, αἰτινες διὰ διαφόρων ὁδῶν τείνουσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ἀνθρωπότητος εἰρήνευσιν, ἣν διαφέρει ἡμῖν τὰ μέγιστα νὰ ἐπιδοθησώμεν καὶ νὰ διευθύνωμεν. Εἰσὶν δὲ αὗται ὁ Σοσιαλισμὸς καὶ ὁ Χριστιανισμὸς. Ἀμφοτέροι ἐξασκοῦσι ἰσχυρὰν ἐνοποιητικὴν δύναμιν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐνώνει τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῷ μίσει, δυνάμει ἰδανικῆς ἐπιγείου δικαιοσύνης, ὁ δὲ δεύτερος τοὺς ἐνώνει ἐν τῇ ἀγάπῃ δυνάμει ἰδανικῆς οὐρανόου δικαιοσύνης. Οὗτοι δύνανται ἐναλλάξ ν' ἀντιμάχωνται, ἀλλ' ὁ ἀνταγωνισμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι ἀνγκαῖος, τῆς δικαιοσύνης οὕτως μεθ' ἑλα ταῦτα μᾶς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ, τῆς ἀγάπης τοῦ δικαίου καὶ τοῦ μίσους τοῦ ἀδίκου ἀποτελούντων τὰς δύο ὄψεις μᾶς σημαίας. Καὶ ὅμως εἴτε ἀντιμάχονται εἴτε δὲν ἀντιμάχονται ἐταιρεία ἐργατῶν, διεθνῆς ὀνομαζομένη καὶ ἑτέρα θρησκευτικὴ, παγκοσμία συνέλευσις καλουμένη ἄ-

γουσι μοιραίως πως καὶ αἱ δύο εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τῆς περὶ πατρίδος ἰδέας καὶ τῶν αἰσθημάτων ἄτινα ἐν αὐτῇ ἔχουσι τὰς ῥίζας αὐτῶν, εἰς τὴν μικρὰν κατὰ μικρὸν μεταβολὴν πατριωτισμοῦ περιωρισμένου, ματαιοδόξου, ὑπερβάλου, φιλοπόπτου, πλήρους προλήψεων, ἀξίου δόξης ἐν τῷ παρελθόντι, ἀξίου φρονίμου σεβασμοῦ ἐν τῷ παρόντι, ἀξίου βδελυγμίας ἐν πέρρω μέλλοντι.

Ἡ κοινωνικὴ κίνησις εἶναι ὁ ἀσπονδότερος ἐχθρὸς τοῦ σεμνοτίμου τούτου πατριωτισμοῦ καὶ νῦν μὲν δύναται τις νὰ μὴ ἢ θετικὸς σοσιαλιστὴς διότι εἶναι δύσκολον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὰ πανάκεια ἃ ὁ Σοσιαλισμὸς μέχρι τοῦδε προέτεινε, οὐχ ἦττον ἐάν τις τυγχάνῃ φίλος ὢν τῆς εἰρήνης ἀνάγκη νὰ κηρυχθῇ τοῦλάχιστον ἀρνητικὸς σοσιαλιστὴς, νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἐν τῇ κριτικῇ ὁ σοσιαλισμὸς ἐν πολλοῖς ἔχει δικαίον, ὅτι μέλλουσα μεταμόρφωσις—μὲ πνεῦμα ὠφελείας καὶ δικαιοσύνης—τῶν κοινωνικῶν τάξεων εἶναι βεβαία, δυνάμει νόμου γενικῆν καὶ ὑπερτάτων, καθ' ὃν τρόπον εἶναι βέβαιοι οἱ παρεληλυθότες μετασχηματισμοὶ ὅτι τέλος εἶναι φυσικὴ μία συμμαχία μεταξὺ ἐκείνων οἵτινες ἀνευ διακρίσεως πατρίδος, ἐπιδιώκουσι καλύτεραν κοινωνικὴν ἀνασύνταξιν. Ἄς εἰπωμεν λοιπὸν ἀπὸ τοῦδε κάτω οἱ ὑπὲρ τὸ δέον δεξασμοὶ τοῦ περιωρισμένου πατριωτισμοῦ, κάτω αἱ κατὰ τοῦ Σοσιαλισμοῦ καταστολαὶ τοῦ μὴ τῇ βίᾳ χρωμένου, κάτω αἱ καταδικαί πάσης πράξεως, δι' ἣς εἰρητικῶς ἀνακηρύττεται ἢ τῶν πάντων ἐργατῶν ἀλληλεγγύη.

Δύναται τις, εἰπον ἤδη, νὰ μὴ ἢ σοσιαλιστὴς, δὲν δύναται ὅμως ἐάν ἐξ ἀπάντος βούληται τὴν εἰρήνην, νὰ μὴ ἢ χριστιανὸς, καθ' ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ θρησκεία ἀπαγορεύουσα πᾶσαν πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀδελφοὺς ὕβριν, ἐπιβάλλουσα τοῖς ὕβρισθεῖσι τὴν συγχώρησιν, θρησκεία ἀπαγορεύουσα τὴν τοῦ ξένου δικαίου θυσίαν χάριν ἰδιοτελοῦς συμφέροντος καὶ ἐπιτάττουσα τὴν ἀπέδοσιν παντὸς τοῦ ἀδίκως καὶ αὐθαιρέτως ἀφαιρηθέντος· οἶα, ἀγαθὰ, ἐλευθερία, ἀνεξαρτησία, θρησκεία αὐστηρῶς ἀπαγορεύουσα πᾶσαν κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀπόπειραν καὶ ἐπιβάλλουσα τῷ ἄρχοντι τὴν φοβερωτέραν εὐθύνην, ὑπισχυνοῦσα τοῖς αὐτῆς ὁπαδοῖς, ὡς ἀμοιβὴν ὑψίστην, τὴν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰρήνην.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ὑπάρχει τοιαύτη θρησκεία, μωροὶ ἡμεῖς, οἵτινες ἀνευ αὐτῆς πράττοντες ζητεῖτε νὰ εἰρηνοποιήσῃτε τὸν κόσμον. Καὶ ἐάν δὲν εἰσθε χριστιανοὶ δέον νὰ προσποιήσθε ὅτι εἰσθε, ἐάν δὲν πιστεύετε εἰς τὸν Χριστὸν ἀνάγκη νὰ προσπαθήσῃτε νὰ ὑπακούσῃτε εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ. Κάτω λοιπὸν ὁ κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ πόλεμος, ὁ κατὰ τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, κάτω αἱ προλήψεις τῶν στενοκεφάλων, οἵτινες ἐν τῷ καθολικισμῷ βλέπουσι μόνον τὸ ζήτημα τῆς ἰταλικῆς πολιτικῆς, ὀσφραίνονται δὲ μόνον τὴν κακὴν ὀσμὴν μικρᾶς ἐξουσίας ἀποθανούσης καὶ οὐχὶ ἀκόμη ταφείσης!

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ, δέον νὰ ζητήσωμεν μετὰ τοῦ οἰκείου σεβασμοῦ μερικὴν τινὰ μεταβολὴν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας. Φραγκίσκος d'Assisi ὁ ἕσιος ἐτό-

ποθέτησε ἡμέραν τινὰ τέσσαρας ἐκ τῶν ὁπαδῶν του, ἀπέναντι τῶν τεσσάρων ἀνέμων καὶ εἶπε τάδε! Ἴτε, κηρύττετε τὴν εἰρήνην.

Ἄνάγκη νὰ ἐπαναφέρωμεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὑψηλὸν καὶ διάπυρον τοῦτο πνεῦμα, νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῆς ὅπως ἀντιτάξῃ οὐχὶ μειλίχον συμβουλήν, ἄσθενῆ τινὰ παράκλησιν, τυπικὴν ἐπίδειξιν, ἀλλ' ὄλην αὐτῆς τὴν ἰσχύν. Δέον νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῆς ὅπως ἀποβάλλῃ πᾶσαν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιβαλλομένην περὶνοῖαν, κάμη δὲ χρῆσιν τῆς τῶν ἁγίων τόλης. Ἄνάγκη νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῆς ἐμφορούμενοι πίστεως καὶ ζήλου, νὰ μὴ λάβῃ ποσῶς ὑπ' ὄψιν ἐγκοσμίους καὶ πολιτικούς λόγους, ἀλλ' ἀδεῶς ν' ἀγωνίζηται: ὑπὲρ τοῦ δικαίου παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς, τοῖς ἡγεμόσι, τοῖς λαοῖς, ἔστω κἂν ἐλλίξη ἢ μὴ παρ' αὐτῶν χάριτας. Ἄνάγκη, καὶ, νὰ ζητήσωμεν παρ' αὐτῆς ὅπως παύσῃται τῶν δοξολογιῶν τῶν ἐπὶ τοῖς νικηφόροις σφαγαῖς ψαλλομένων, τῶν ὄλον ἐν τῷ πολεμικῶν πλοίων, καὶ νὰ εὐχῆται μόνον ἐν παντὶ χροῖον, ἐν παντὶ τόπῳ ἐν τῷ μέσῳ τῶν νικῶντων καὶ τῶν νικωμένων ἐνθέρμως ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης. Πᾶς ὁ ἀνευ χριστιανισμοῦ κατὰ τοῦ πολέμου ἐργαζόμενος ἐν ὀνόματι τοῦ οἴκτου, τῆς φρίκης, πεισθῆτω ὅτι μᾶτην ἐργάζεται. Ὁ οἴκτος καὶ ἡ φρίκη ἃ ἐμπνέει τὸ χυθὲν αἷμα ὀμιλοῦσι φύσει τοσοῦτον ἰσχυρῶς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, ὥστε οἰαδήποτε ρητορικῆ οὐδὲν δύναται νὰ προσθήσῃ, ἀλλὰ περὶ τοῦ προκειμένου δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι πλειότερον τῶν αἰσθηματικῶν λόγων συντελοῦσι αἱ φοβεραὶ ἐμφυρέσεις δι' ὃν καθ' ἡμέραν πλουτίζεται ἢ στρατιωτικὴ ἐπιστήμη, ἣτις ὄλον ἐπιστρέφει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν εἰρήνην διὰ τοῦ φόβου τῆς κολάσεως, ἀλλὰ προτιμώτερον καθ' ἡμᾶς εἶναι ἵνα οὗτοι εἰς αὐτὴν ἐπιστρέψωσι διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης.

FELIX RETTORE

Professeur au Collège Averoff





ΔΗΜ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ «Σελίδες».

Υπό τον ανωτέρω τίτλον εξέδθη πρό ολίγων από των εν Αθήναις καταστημάτων...

Τας «Σελίδας» ταύτας, τας οποίας ο Έγκριτος λόγιος έστειλε και εις την «Νεαν Ζωήν»...

Ίδως δε και δικαίως ο συγγραφέας παρέστησεν ούτω την καρδίαν των ιεροφαντών του καλού...

προσώπω του γέρω-Μαθίου την ανθρωπίνην ψυχήν, ητις εύρίσκειται πολλάκις εις την ανάγκην...

Αί δε «Πεθαμένες ελπίδες» άμυλλώνται προς τα «Απομονημένα όνειρα» ως προς το κάλλος της περιγραφής...

Τα υπό τον τίτλον «Μεταξύ ζωής και τάφου» επίσης εξαίτια και φυσικά εν τη συλλήψει και τη έκτελέσει συγκινούσιν όχι ολίγώτερον των προηγούμενων...

Ούτω βαθώς συγκινούντα τα Διηγήματα του κ. Δημ. Ι. Καλογεροπούλου μετά των εν τω τέλει εύφυστάτων αούτου σκέψεων...

στάς, ών την εύγνωμοσύνην διά τας γηινσίας άπολαύσεις και συγκινήσεις δύναται να είναι βέβαιος...



Το συνέδριον της φθίσεως. — Το πρώτον παγκόσμιον συνέδριον της φθίσεως εύρεν ήχω πανταχού του πεπολιτισμένου κόσμου...

Η κυριώτερα ιδέα του συνεδρίου είνε ότι δύναμεθα πολύ περισσότερον να αποφυγώμεν την φθισιν παρά να την θεραπεύσωμεν...

Οί κ.κ. Βαλασσόπουλος και Legrand αντιπρόσωποι του Αιγυπτιακού Συνδέσμου κατά της φθίσεως...

άρχας του 19ου αιώνος φαίνεται ότι ήτο σχεδόν άγνωστος εν Αιγύπτω, καθώς παρετήρησεν ο Franck...

Είδαχθέντα τα σπέρματα της φθίσεως το πρώτον εις μικράν ποσότητα υπό πλουσίων άσθενών, τώρα εύρίσκονται εν μεγάλη ποσότητι...

Αφ' ετέρου άλλος σπουδαίος είσαγωγείς σπερμάτων φθίσεως, έτι σπουδαιότερος, καθ' όσπερ έται πάσης ανατροφής υγεινής, προσετέθη κατά τα τελευταία έτη...

Κατά της καταστάσεως ταύτης, ητις έτι και έτι καθίσταται σοβαρώτερα, τα πρώτιστα ληπτέα μέτρα είναι τα εξής: να περιορισθώσι όσον το δυνατόν τα είσαγόμενα σπέρματα...

Αί αύλακες των άρχαίων οδών. — Αί αύλακες, τας οποίας παρετήρησεν ο κ. Henri Ferrand επί της ρωμαϊκής οδοϋ, ης επιβλητικόν λείψανον είνε ή πύλη του Bons-en-Oisans...

Έτερος γερμανός ο κ. Guhl εν τω περι της ζωής των Έλλήνων συγγράμματι αυτού (Βερολίνον 1864) λέγει: «Και σήμερα εντι ή Έλλάς διασχίζεται δι»

ἰδῶν ἐπὶ τοῦ βραχέως ἐδάφους τῶν ὁποίων ἐλάττωσαν αὐλακας διὰ τοὺς τροχοὺς τῶν ἀμαξῶν. Τοιοῦτοτρόπος ἠδύνατο νὰ μεταφέρωσιν εὐκόλως τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Μεταξὺ τῶν αὐλάκων ἢ ἐπιφανείας τῆς οδοῦ καθίστατο βαθὴ δι' ἄμμου ἢ διὰ χαλίκων». Ο Μυρ, Ἄγγλος ταξιδιωτὴς ἐστὶ περιδύστηρον βεβαιώνει ταῦτα. Ὅταν λέγω περὶ τῶν αὐλάκων τῶν οδῶν, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ληθῆ ὑπὸ τὴν ἐννοίαν κοιλότητος ἢ ἀνωμαλίας σχηματισθείσης ἐπὶ ὁμαλῆς οδοῦ ἢ ἐκ τῆς μακρᾶς χρήσεως ἢ ἐξ ἀμελείας. Ἐννοῶ αὐλακὰ χαραχθεῖσαν σκοπίμως εἰς ἀπόστασιν ὑπολογισθεῖσαν ἐπὶ πλάτους οδοῦ ἄριστος ἵνα ἐξασφαλίσθῃ ἢ διεύθυνσις τῶν τροχῶν καὶ νὰ εὐκολυνθῇ ἢ κινήσις τῶν ἀμαξῶν ἐπὶ ἐδάφους βραχέως καὶ ἀνωμαλίου. Αἱ αὐλακὲς αὐταὶ ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς γραμμὰς τῶν σημερινῶν σιδηροδρόμων καὶ ἀληθῶς δυνάμεθα νὰ τὰς ὀνομάσωμεν: ὁδὸν μετὰ λιθίνης γραμμῆς «stone railway (Journal of a tour in Greece tom. II σελ. 251). Ἡ ὁμοιότης πρὸς τοὺς σημερινούς τροχιοδρόμους εἶνε πληρεστέρα διὰ τῶν ἐκτροπῶν (courbes d'évitement) ὅπως εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ἀπὸ Σπάρτης εἰς Ἐλον οδοῦ, αἵτινες καταλλήλως κατασκευάζονται ἐπέτρεπον εἰς δύο ἄρματα νὰ διασταυρωθῶσιν ἐπὶ μιᾶς οδοῦ.

Αἱ αὐλακὲς αὐταὶ παρ' ἀρχαίους ἐλέγοντο «ἴχνη» ἐν ᾧ αἱ ὑπὸ τῶν ἀμαξῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σχηματιζόμεναι ἐκαλοῦντο ἄρματοροχίαι (Ἡσύχιος ἄρματοροχίαι αἱ τῶν τροχῶν ἐν τῇ γῇ ἀποχαρράξεις). Ὅδος ὁλίγον συχναζομένη καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ ἔχουσα ἐκτροπὴν ὀνομάζεται ἀτραπὸς (Ἡσύχιος ἀτραπὸς (ὁδὸς μὴ ἔχουσα ἐκτροπᾶς). Εὐνόητος εἶνε ἡ δυσκόλος θέσις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο δύο ἄρματα ἀντιθέτως βαίνοντα ἐπὶ ἀτραπῶν ἢ ἐπὶ οδῶν τῶν ὁποίων αἱ ἐκτροπαὶ ἀπειχόν πολὺ ἢ ὅταν σθδεῖς ἐκ τῶν οδῶν ἠθέλων νὰ παραμερίσθῃ. Οὗτο βλέπομεν εἰς ἀρχαίαν ἐπιγραφήν νὰ εὐχεται τις εἰς φίλον τὸ «ἀβλαδὲς ἴχνη» ἀπερχόμενον (Corpus Inscriptionum Graecarum N° 3156 tom. II σελ. 749).

Ὁ κ. Caillemer εἰδείξεν ἐν ἀνακρινώσει του γενομένη τῷ 1869 ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Sociétés Savantes ἐν Παρίσις ὅτι ἡ εὐχὴ αὕτη δὲν ἦτο διόλου ἀνοήτης, ἀλλ' οὐ δυσδίωνον ἴχνη προεκάλεσε τὸν φόνον τοῦ Λαίου ὑπὸ τοῦ Οἰδίποδος. Ἡ ἀπόστασις ἢ χωρίζουσα τὰς δύο αὐλακὰς ἦτο κατὰ τὸν Henri Ferrand 1,44 μ. καὶ τὸ πλάτος τοῦτο ἐτηρήθη καὶ ἐπὶ τῶν πόλεων αἱ ὁποῖαι ὑπέστησαν τὴν ἑλληνικὴν ἐπιτροπὴν. Ἦσαν δὲ αἱ γραμμαὶ αὐταὶ ἀπλαὶ καὶ οὐχὶ διπλαὶ ὡς αἱ τῶν τροχιοδρόμων.

Αἱ ἀτμοσφαῖραι τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ Οὐρανοῦ. — Ἡ μεγίστη ἀπόστασις τῶν δύο τούτων πλανητῶν δὲν ἐπέτρεψε μέχρι σήμερον εἰς τοὺς ἀστρονόμους νὰ λάβωσιν ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν καὶ νὰ ἀναγνωρίσωσιν, ἂν νεφελώδεις ταινίαι καλύπτωσι τὴν ἐπιφανείαν τῶν. Κατέφυγον εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν φασμάτων: οἱ πλανῆται ἀντανάκλωσιν τὸ φῶς τὸ ἡλιακόν, τὸ ὁποῖον τοὺς φωτίζει· τὰ ὑπ' αὐτῶν λοιπὸν ἀντανάκλωμενον φῶς παρουσιάζει τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἡλιακοῦ μερικὰς διαφορὰς πάντοτε, αἵτινες ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς χημικῆς συστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας, ἢν διαπερῶσιν αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες τοῦτο μὲν ὅπως φθάσωσι τὸ ἐδαφὸς τῶν πλανητῶν ἢ τὰ νέφη τῶν τούτων δὲ ὅπως ἀντανάκλωμεναι φθάσωσιν εἰς ἡμᾶς.

Ὁ κ. V.—M. Slipher τοῦ ἀστεροσκοπείου Lowell ἐν Flagstaff τῇ βοήθειᾳ ἰσχυρῶν ὀργάνων τὰ ὁποῖα εἶχεν εἰς τὴν διάθεσιν του, κατόρθωσε νὰ λάβῃ μετὰ μεγάλου κόπου δύο φωτογραφίας τοῦ φάσματος τοῦ Ποσειδῶνος, ἐπὶ ἰσοχρωματικῶν πλακῶν.

Ὡς φάσμα συγκρίσεως ἔλαβε τὸ γνωστὸν φάσμα

τοῦ ἀστέρος β τῶν Διδύμων, πολὺ ὁμοιάζον τῷ ἡλιακῷ, ὅπερ καὶ ἐφωτογράφησε παρὰ τὸ φάσμα τοῦ Ποσειδῶνος κατὰ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ ἀστὴρ β τῶν Διδύμων ἦτο εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, ἵνα ἢ ἡ ἐνεργεια τῆς γήινης ἀτμοσφαίρας ἢ αὐτὴ ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν φωτογραφιῶν.

Εἰς τὸ φάσμα τοῦ Ποσειδῶνος τὸ ἰσοῖδες χρῶμα ἦτο λίαν ζωηρόν, ὡς νὰ ἦτο ὁ Ποσειδῶν σῶμα αὐτόφωτον. Ἐξ ἄλλου τὸ πλάτος τῆς γραμμῆς H β δεικνύει κατὰ πάσαν πιθανότητα τὴν ὑπαρξίν ἀρκετῆς ποσότητος ἐλευθέρου ὑδρογόνου ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ πλανῆτου. Ὅσον ἀρῶν εἰς τὸν Οὐρανὸν ἔλαβεν ὡς φάσμα συγκρίσεως τὸ «ελνιακόν» ἐκ τῶν ἐπιτευχθεισῶν φωτογραφιῶν ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχῃ τὸ ἥλιον ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐν μεγάλῃ ποσότητι· τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε βεβαίον. Ἐπίσης δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἐλεύθερον ὑδρογόνον, ἀλλ' ὀλιγώτερον πάντως τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν γραμμῶν τῶν φασμάτων φαίνεται ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ Ποσειδῶνος εἶνε πολὺ ὑψηλότερα. Ἐκ τινῶν γραμμῶν προκύπτει ὅτι διάφορα ἀέρια ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν δύο τούτων ἀπωτάτων πλανητῶν. Ὁ Slipher λέγει αὐταῖς λέξεσι: «Διὰ νὰ εἶνε τόσον ἄφθονον τὸ ἐλεύθερον ὑδρογόνον εἰς ἀτμοσφαῖρας τῶν πλανητῶν πρέπει καὶ ἄλλα ἄγνωστα φωτεινὰ ἀέρια ἀνάλογα πρὸς τὸ ὑδρογόνον καὶ τὸ ἥλιον νὰ δρῶσιν ἐν αὐταῖς. Ἐὰν τοιαῦτα ἀέρια δὲν ἀνευρέθησαν εἰς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐν αὐτοῖς κρατούσαν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν».

Ραβδῶσαι τινες παρατηρηθεῖσαι εἰς τὰ φάσματα συμπίπτουσι μετὰ τῆς ομάδος τῶν γραμμῶν τῶν ἀμῶν τοῦ ὕδατος. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων γνωστῶν πλανητῶν.

Ἡ καλλιέργεια τῶν Χρυσανθέμων. — Τὰ χρυσάνθεμα εἶνε ἄνθος λίαν διαδεδομένον, εἰς δὲ τὰς μεγάλας καλλιέργειας μεταχειρίζονται διάφορα λιπάσματα φυσικὰ, ἰδίως φλαμανδικόν λιπάσμα. Παρατήρησαν ὅμως ὅτι τοῦτο συνέτεινεν εἰς μεγάλην εὐρωστίαν τῶν φυτῶν κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, ἐν ᾧ ἔπειτα ἡ αὐξησις ἐγένετο ἐλαττωματικὴ καὶ αἱ προσβολαὶ τῶν παρασίτων συχνότεραι. Οἱ κ.κ. Hebert καὶ Truffaut ἐζήτησαν νὰ μάθωσι τὸν μηχανισμόν τῆς θρέψεως τῶν χρυσανθέμων καὶ πρὸς τοῦτο ἐξεργάζοντο δύο σειρὰς χρυσανθέμων καλλιεργημένων ἀνευ λιπάσματος ἐπὶ παχέος ἐδάφους, μίαν μὲν ἅμα τῇ πρώτῃ ἐμφανίσει τῶν καλύκων καὶ τὴν ἄλλην ἄφ' οὗ ἦνοιξαν ἐντελῶς. Παρατήρησαν ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν καλύκων, τὰ φυτὰ ταῦτα ἀπερρόφησαν τρεῖς φορές περισσότερον ἄζωτον καὶ ἄζωτικόν κάλι (πότασσα), 7 φορές φωσφορικόν ὄξυ, 16 φορές ἄσβεστον παρὰ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον ἐπομένως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔπρεπε νὰ ἐνισχυθῇ ἡ καλλιέργεια διὰ τῶν λιπασμάτων.

Ἐπίσης παρατηρήθη ὅτι ἐν τῷ φλαμανδικῷ λιπάσματι ἡ ἀναλογία τοῦ ἄζωτικοῦ καλίου καὶ τοῦ φωσφορικοῦ ὄξεως πρὸς τὸ ἄζωτον εἶνε μικρότερα παρὰ εἰς τὰ φυτὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ θρέψῃ. Ἐπομένως τὰ στοιχεῖα τῆς εὐφορίας ἐν τῷ λιπάσματι δὲν εὐρίσκονται ἐν ἀπαιτουμένῃ ἀναλογίᾳ διὰ τὰ χρυσάνθεμα, καὶ ἐκ τούτου προκύπτουσι αἱ ἀταξίαι τῆς θρέψεως. Ἀλλὰ πάλιν λιπάσματα περιέχουσιν ἐν πολὺ μεγαλειτέρᾳ ποσότητι τὸ ἄζωτον. Ὅθεν οἱ καλλιεργῶντες τὰ χρυσάνθεμα πρέπει νὰ ρυθμίζωσιν οὕτω πῶς τὰ λιπάσματα, ὥστε νὰ περιέχωσι τὰ διάφορα θρεπτικὰ στοιχεῖα ἐν τῇ αὐτῇ ἀναλογίᾳ, καθ' ἣν εὐρίσκονται καὶ ἐν τῷ φυτῷ τούτῳ.



ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ

ΗΝΑ. Δ. ΠΡΟΤΟΠΙΑΤΙΑ & ΣΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΣΕΡΠΙΦ ΠΑΣΑ

ΑΝΕΞΑΝΔΡΕΙΑ